

Καλαρρῦτικὰ Νέα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ» ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1997 - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 71 - ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΝΣΗ: ΔΩΔΩΝΗΣ 7 Τ.Κ. 45221 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΧΕΙΡΑΨΙΕΣ

Γειτονιά και συντροφιά με τα ψηλά βουνά, τον ασάλευτο ίσκιο τους, τα άλιωτα χιόνια, τα τρεχούμενα νερά, τον απέραντο ουρανό, τον ήλιο, τους αετούς, τα ζουλάπια, τα ζωντανά και τους ξωμάχους των Καλαρρυτιών της Πίνδου ξεδιπλώνουν οι ντόπιοι και οι όπου γης Καλαρρυτιώτες τα όνειρά τους. Σ' αυτό το ανεπανάληπτο και μοναδικό τοπίο μαγείας συναντούν τον κόσμο, την ομορφιά και την αλήθεια, τους συνανθρώπους και τον εαυτό τους.

Για να ζήσεις και να μοχθήσεις στην ύπαιθρο, στην εξοχή, στα βουνά χρειάζονται κότσια, δηλαδή σωματική και ηθική αντοχή. Οι ξωμάχοι, ευφυείς άνθρωποι, είναι ζυμωμένοι με τα δροπάγια, τις αστραπές και τους κεραυνούς, τα χιόνια, αλλά και τις γελαστές ημέρες στις πλαγιές, στα τσαρδάκια, τους ίσκιους, τις δροσιές, τα πετούμενα, τα κυπροκούδωνα των κοπαδιών, τα αγρίμια, την ηρεμία και τη γαλήνη. Μέθεξη αγωνιστικής περήφανης ζωής.

Ο σύγχρονος άνθρωπος των πόλεων ξεμοναχιάστηκε απ' τη φύση, τη ζωή της υπαίθρου, το φυσικό του περιβάλλον. Οι κάθε είδους "μοντεριστές" εκθειάζουν ως "προκοπή" ό,τι ευτελίζει, κατεβάζει και αφανίζει τον άνθρωπο. Ο σύγχρονος αυτός δεν περπάτησε σε μονοπάτια δεν ανηφόρισε πλαγιές, δεν πέρασε διάσελα, δεν ξαπόστασε σε γκριζόβραχους, δεν έσβησε τη δίψα του στις βρυσομάνες, δεν κουβέντιασε με τ' άστρα στις ατέλειωτες νύχτες, δεν κοιμήθηκε κατάσαρκα στη μάνα γη, δεν σκαρφάωσε στα ψηλώματα της Πίνδου ν' αγναντέψει τον κόσμο και τον εαυτό του από ψηλά. Κοντολογίς στερείται τις φυσικές εμπειρίες που του αργάζονται το κορμί και το νου και του καλλιεργούν την αρετή.

Η Πίνδος, τα ψηλά βουνά, τα κορφοβούνια επιδρούν ευεργετικά στον ψυχισμό των ανθρώπων, τον μορφώνουν, τον διαπλάθουν, τον προάγουν πνευματικά και ηθικά. Με το δωρικό τραγούδι του Πάνα, της φλογέρας του τσοπάνη διαπλάθουν λεβέντες. Το τραγούδι της φλογέρας λειτουργεί και λειτουργεί ακόμη, όπου το λογισμό δεν πλάνεψε η ψευτιά και η απάτη.

Οι Καλαρρύτες, απλησίαστος μέγας ιστορικός και πολιτιστικός σταθμός του

τόπου μας, γέννημα παλμού, πόνου, μόχθου και ονείρου ζωής είναι ζωντανό παράδειγμα ορεινής προκοπής αστικού χαρακτήρα. Οι Καλαρρύτες σήμερα, προσφέρουν πλείστα ό' όσους μπορούν και θέλουν να υποφέρουν, να αντέξουν και να χαρούν: δωρικές όψεις ζωής στη φύση, τους συνανθρώπους, την ιστορία και τον πολιτισμό. Όπου και να στρέψεις το μάτι σου, όλα πρωτόγνωρα, όμορφα,

προκοπή. Το διάβα του αγέρα ψιθυρίζει πρωτόγνωρη μουσική, διαβαίνει ξυπόλυτο τα μονοπάτια με τα τωρινά. Πρόκειται για πίνακες αξιοπρεπούς ζωής χωρίς φανταχτερές κορνίζες με βαθύ νοηματισμένο περιεχόμενο ανθρωπιάς και αξιοπρέπειας.

Τα όρια της ζωής στον καιρό μας,

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ
Τ. ΛΥΚΕΙΑΡΧΗΣ

ρού μας την πραγματικότητα από τα νοσηρά φαντάσματα άρρωστων στο μυαλό τυχοδιωκτών. Οι αριβίστες αγάτισαν επικίνδυνα!!! Ιδιαίτερα παράξενο παραμένει το γεγονός του εφησυχασμού.

Άπαντες επαναπαύονται, εφησυχάζουν λες και δεν συμβαίνει τίποτε, το παραμικρό και ότι σ' αυτό τον πολύπαθο και πολυβασανισμένο τόπο δεν θα ζήσουν τα παιδιά μας και τα παιδιά των παιδιών μας!!!

Το έρεβος της παραπάνω παραγράφου ευγενικά ξεπροβοδίζει η μαγική όψη του δειλινού και το Αυγουστιάτικο φεγγάρι που αγκαλιάζει με το χρυσάφι του την περήφανη Πίνδο μας. Το γλυκό φως του φεγγαριού κάνει την νύχτα μέρα και αναμερίζει από την καρδιά και το νου την οδύνη της καθημερινότητας και των επικίνδυνων ανθρώπων της εποχής μας.

Στο κεφαλοχώρι μας Καλαρρύτες θα πεις μιά ανθρώπινη καλημέρα σ' έναν ξωμάχο και θα ευτυχήσεις να δεις κατάματα, ολοζώντανη, απροσποίητη, αγνή: ευγένεια, καλοσύνη, ανθρωπιά. Όψεις αιθρίας στην καλοκαιρινή καταχνιά του καιρού μας. Ευπρέπεια, ψυχική αρχοντιά, σεμνότητα. Κοντά σ' αυτά θα χαρείς μετοχημένο, συνετό, μυαλωμένο, φρόνιμο λόγο σε καιρούς τρικυμίας του νου.

Ζούμε σε μια εποχή παραποίησης των πάντων, όλων των πραγμάτων. Ο κατήφορος, ο πολυσχιδός, ο πολυμερής κατήφορος, αποτελεί ένα από τα κύρια γνωρίσματα του καιρού μας, βγάζει στον όλεθρο στην καταστροφή. Η ανάσχεση του κακού πρέπει να γίνει απ' τον καθένα μας και η αρχή από τον εαυτό μας.

Η φύση, η αγνή, η αμόλευτη πρέπει να μείνει γνήσια, ανόθευτη. Το πλήθισμα, η ζωή, η παραμονή μας σ' αυτή οφείλουμε να γίνει με σύνεση, ήθος και ευγένεια. Φτάνει ο κατήφορος.

Στην πλημμυρίδα της σημερινής φρίκης της κοινωνίας μας ας κάνουμε κάτι σωστό για μας, τα παιδιά μας και τον τόπο.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

μοναδικά. Τίποτε το ίδιο, το μονότονο, το πληκτικό. Η ανία είναι ξένη, ως λέξη και ως βιωματικό γεγονός στο κεφαλοχώρι μας.

Τί να πρωτοθυμηθείς; Στους κλώνους των δέντρων απ' το αιωνόβιο πλατάνι ως την ταπεινή γκορτσιά διαβάξεις τη λαχτάρα για ανάταση, για αγώνα, για

καιρό καταναλωτικής υστερίας και πνευματικής ατονίας, έχουν υποστεί σύγχυση, ανακάτωμα, μπέρδεμα. Έχουν έρθει τα άνω κάτω. Πολλοί το βλέπουν, ελάχιστοι το ομολογούν και σχεδόν κανείς δεν κάνει κάτι, το παραμικρό, να βγούμε από το τέλμα.

Δεν ξεχωρίζουμε στην αχλύ του και-

Περπατούμε ανάμεσα σε βουνά και σε μικρά καμποβούνια. Περνούμε μέσα από κλειστούρες. Δρόμο παίρνουμε, δρόμο αφήνουμε. Είναι πρωί. Ο ήλιος βρίσκεται ως τρία μπόγια ψηλά. Πέρα φαίνονται τα βουνά το 'να πίσω από τ' άλλο. Από πίσω μας αφήσαμε άλλα βουνά. Όσα είναι κατά το μέρος του ήλιου, είναι ακόμα σκοτεινά και θαμπά. Τι είναι αυτά τα ελληνικά βουνά! Δεν είναι βράχοι και χώματα σωριασμένα, όπως σε άλλα μέρη' είναι ζωντανά, είναι ψυχές. Θαρρείς πως σε κοιτάζουν. Κάποια απ' αυτά θαρρείς πως κάθονται συλλογισμένα, όπως οι άνθρωποι. Και τα σχέδιά τους είναι πολύ έμορφα και πολύ παράξενα. Άλλο στέκεται με όρθιο κεφάλι, παλληκαρόβουνο, κι αγναντεύει τον κάμπο, άλλο έχει γυρτή στο πλάγι την κεφαλή του, σαν να 'ναι παραπονεμένο, άλλο έχει ξαπλωμένο το κορμί του σαν τον άνθρωπο που ξεκουράζεται, άλλο θαρρείς πως τεντώνει τον λαιμό του για να κοιτάξει πίσω από τ' άλλα που βρίσκονται πιο μπροστά, κι από πίσω απ' αυτό προβάλλει το κεφάλι του άλλο, και πιο μακριά άλλα, πολλά βουνά. Τα πιο έμορφα είναι όσα είναι ξεμοναχισμένα, αποτραβηγμένα από τ' άλλα, κι αυτά είναι τις περισσότερες φορές στρουγγυλά και μυτερά στην κορφή, και στέκονται μέσα στον αγέρα σαν να 'ναι από κρούσταλλο. Σχεδόν όλα είναι σπανά και σταχτιά, χωρίς δένδρα. Μοναχά εδώ κ' εκεί, χαμηλά στα ριζοβούνια, που ζώνουν το μεγάλο βουνό, όπως ζώνουν το κάστρο οι πύργοι κι οι τάμπιες, βλέπεις κανένα δένδρο μοναχισμένο, ή πεντέξη μαζί κοντά-κοντά, σαν να κουβεντιάσουν. Από μακριά, τα βουνά φαίνονται αλλιώς, κι

αλλιώς τα βλέπεις σαν πας κοντά. Όσο τα σιμώνεις, ολόένα αλλάζουνε όψη. Εκεί που το 'βλεπεις πριν στρουγγυλό κι όρθιο, αρχίζει σιγά-σιγά και μακραίνει. Πολιές φορές, ενώ στην αρχή έβλεπες πως έχει μιά κορφή, σε λίγο φανερώνεται στα μάτια σου κι άλλη, που ήταν κρυμμένη. Γι' αυτό φαίνονται σαν να σαλεύουνε, σαν να 'ναι ζωντανά. Όποτε βρεθείς κάτω από τη ρίζα κανενός από-γκρεμνου βουνού που κρύβει τον ήλιο, γυρίζεις το κεφάλι σου και θαυμάζεις τα κράκουρα που στέκονται κρεμάμενα απάν' από το κεφάλι σου, μολυβιά, περιχμμένα με κόκκινες σκουριές και μαύρες τρύπες και κάτι στριμμένα αγριόδενδρα που είναι ριζωμένα στις σκιμαδάες, και βλέπεις τα όρνια που κάνουνε βόλτες από πάνω σου, βουβιά.

Ώστερ' από λίγη ώρα περπάτημα, βρίσκεις σε ανοιχτό μέρος, η γατιά σου που ήτανε σαν φυλακισμένη, χύνεται μακριά, ελεύθερη, σαν το πουλί που πέταξε από το κλουβί. Η απλωσιά δίνει στην καρδιά ειρήνη και χαρά. Τα βουνά φαίνονται μακριά, λες κι αποτραβηχθήκανε ολόγυρα. Μοναχά μπροστά σου είναι κάτι μικρά χωματόβουνα, ήσυχά και ταπεινά. Το χιωμα είναι αλλού σαν καφές

ΒΛΟΓΗΜΕΝΗ ΕΛΛΑΔΑ

Περπατώντας σε βουνά και σε λαγκάδια

ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

αλεσμένος, αλλού σαν κεραμίδι τριμμένο, αλλού κίτρινο, σε λίγες μεριές σταχτί κι άσπρο. Εδώ κ' εκεί βλέπεις δεντράκια μαζεμένα, και στη μέση έχουνε ένα-δυό σπιτάκια ή ένα ερημοκλήσι. Δροσερά αμπέλια πρασινίζουνε ανάμεσα στα ξερά χώματα, και σε λίγο απλώνουνε όσο φθάνει το μάτι σου. Συκιές, ελιές κι άλλα δένδρα κάνουνε χαροποιά την όψη της γης. Από τις ρεματιές μοσχοβολάνε οι λυγαριές και σμίγουνε τη μυρουδιά τους

πίσω, μέσα στα χωράφια, είναι σαν τις ταπεινές ψυχές κι θαρρείς πως θέλουνε να κρυφτούνε ανάμεσα στα λίγα δεντράκια και στις προσινάδες που τα τυλίγουνε. Κάποια απ' αυτά είναι ολότελα φτωχά, μοναχισμένα μέσα σ' έναν ξερότοπο ή σε κανένα χωράφι, χωρίς δένδρα, χωρίς καμιά παρηγοριά, με ασφαλιστή την πόρτα' μοναχά σαν σκοτεινιάσει, φαίνεται το καντήλι που φέγγει μέσ' από το μικρό παραθυράκι της χυβά-

γίας είναι αναμμένο. Όλα τα καντήλια έχουνε από ένα αγριόκαθο κρεμασμένο, απάνω από το καντήλερι, για να μην πίνουνε το λάδι τα ποντίκια. Μπροστά στην Ωραία Πύλη είναι απίθωμένο ένα κεραμίδι με σβησμένα κάρβουνα. Στα δεξιά είναι ένα χονδροκαμωμένο αναλόγιο από αγριόξυλο, κι απάνω βρίσκεται ένα παμπάλαιο Ψαλτήρι, γεμάτο κεριά και λάδια. Δυό μολυντήρια περπατάνε απάνω στον τοίχο, που γράφει, με αρχαία γραφή: "Μνήστητι Κύριε ημών των ελαχίστων και αμαρτωλών και των γονέων και πάππων των εν πίστει τετελειωμένων εν ημέρα κρίσεως". Ο άνεμος βουίζει στην παλιά σκεπή. Κάνεις την προσευχή σου και βγαίνει έξω. Ακούς τα πατήματά σου και θαρρείς πως είναι

κανέναν άλλο. Κλείνεις την πόρτα και κατεβαίνεις στο δρόμο. Τραβάς κατά την όστρια. Κατά και φανερώνονται άλλα βουνά, καινούρια. Περνάς κοντά από ένα χωριό με καμιά δεκαριά σπίτια, που έχουνε στη μέση, σαν μάννα, την μικρή εκκλησία. Δεν φαίνεται άλλο ζωντανό πλάσμα, εξόν από μιά γριά που γνέθει στο πιο ακρινό σπίτι και δυό-τρεις κατοίκους.

Ένα βουνό ξεχωρίζει από τ' άλλα, είναι πιο απότομο και μυτερό, ίδιο πιθάρι αναποδογυρισμένο. Σε λίγη ώρα βρίσκεσαι κοντά του, και το περνάς από τ' αριστερό σου χέρι. Μονομιάς ανοίγει μπροστά σου ο κόσμος, και παρουσιάζεται πέρα τη θάλασσα, πίσω από κάτι χαμηλά χωματόβουνα. Ο δρόμος κατηφορίζει ανάμεσα σε πυκνά πεύκα, πεύκα αμέτρητα, που βουίζουνε από τα τατσιόκια. Ο δρόμος φεύγει γρήγορα. Ως που να φουμάρεις ένα ταίγαρο, βρίσκεσαι σ' ένα στρίψιμο του δρόμου

που είναι απάνω από την ακροθαλασσιά. Βλέπεις έναν μικρόν κόρφο, μιάν ακαλή αμμουδερή, απάνω σε δυό μικρούς βουίζουμε. Δυό μοναχά μοναχά είναι κοντά στη θάλασσα, κ' ένας άνθρωπος θαλασσωμένος βγάζει θαλασσινά. Μιά ψαρόβαρκα είναι τραβηγμένη έξω και ψήνεται στον ήλιο. Ένα καράβι με δυό άλμπουρα, ένα λούβερ, είναι φουρτισμένο ανοιχτά φορτωμένο, και μαυρίζει μέσα στην αντηλιά που κάνει τη θάλασσα σαν να 'ναι υδρόργυρος. Έξω στο πέλαγος ο βοριάς φριρίζει ελαφρά τα νερά, που είναι σαν γαλαζόπετρα.

Χωρίς να το καταλάβεις, βρίσκεσαι σε δυό πατήματα από το δροσερό κύμα. Μονομιάς, από τα ξεράγκαθα κι από τα βουνά που σε ζώνανε, άξαφνα σε χτυπά ο δροσερός κι αρμυρός αγέρας του πελάγους. Τα μικρά κυματάκια τρέχουνε χαρούμενα μέσα στον μικρό κόρφο κι ακούγεται ένα δροσερό σφύριγμα. Ο πάτος της θάλασσας φαίνεται κάτω από το νερό κατακάθαρος, με τα ψίκα και με τις χορταριασμένες πέτρες' ψαράκια τρέχουνε κοπαδιαστά σαν να 'ναι μέλι-σες, μέλι-σες της θάλασσας.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Δημ. Σ. Λουκάτου

μια πίνεις...

- Τρία κομμάτια σύννεφο στον Έλιμτο, στη ράχη...

Αλλά τα ίδια τραγούδια δεν θέλουν να δεχτούν μια φήση μελαγχολική και αλλοιωμένη, που μπορεί να παρουσιάζεται συχνά μέσα στα δεινά της ιστορίας μας, δεν ταιριάζει όμως στην ψυχολογική μας αναμονή και στις χαρές, που το καθαρό κλίμα της μας υποσχεται:

- Τι έχουν της Μάνης τα βουνά και στέκουν βουρνωμένα...

- Πολλή μαυρίλα πλάκωσε...

- Ήλιε, για δε βαρές κι εδω, σ' τούτην την αποσπασμένη;

- Ακούς το θρήνο τον πολύ, οπού βογγούν τα δάση...

- Ακούω τα δέντρα και βογγούν και τις οξείες και τρίζουν...

χρή γλώσσα και πριν από τη γνώση της Γραφής.

Ο λαός αγαπούσε πάντα τα δέντρα. Είναι γνωστές οι δεινολογικές δεισιδαιμονίες του, αλλά κι η παροιματική σκέψη του, ότι "όποιας ανασταίνει (ψυτεύει) δέντρο, πάει στον Παράδεισο". Χαϊρώντας πάντα τις ράχες στα δεινά (άλλοι του δίδαξαν να λατομεία), εκτίζε το σπίτι του ταιριαστά με το τοπίο (άλλοι του έμαθαν να υπερφίαλα ύψη), ασβέστουνε τους τοίχους του, και γέμιζε τις ανιές του λουλούδια. Φοβόταν τους βάλτους κι απολύμεινε συμβολικά την ατμόσφαιρα με τις εθιμικές φωτιές του καλοκαιριού (αυ-Γιάννης), γκρίνιαζε τους βαφιάδες, τους ταπάντες, τους κρασάδες και τους ληπου-βιαραίους (πρωτοφανέριους "βιομήχανους"), όταν αφήναν στους δρόμους τον χωριού τα μικρολύματα των εργαστηρίων

καλλιτέχνης. Όσο για το άμεσο αντίκρισμα και την πρωταρχική στάση του λαϊκού ανθρώπου, μπροστά στη "μηχανή" (τον κυρίαρχο παράγοντα της τεχνολογικής ζωής μας), μπορούμε να πούμε, ότι παρά τη φαινομενική ενθουσιαστική αποδοχή της (τραστέρ, θεοσιτικές και αλωνιστικές μηχανές, αυτοκίνητα) η πρώτη γνώση έγινε με δυσπιστία και καχυποψία.

Ο παλιός χαρακτηρισμός για κάθε πολυπλοκο επινόημα, ότι είναι "του διαβόλου μηχανή", δείχνει ότι ο φυσικός άνθρωπος δεν θεωρεί φυσικά (του Θεού) όλα τα πάντα της σύγχρονης τεχνολογίας. Ζωντανός εκπρόσωπος του ανθρωποκέντρου φυσικού χώρου, ο λαϊκός άνθρωπος αποφαίνεται, έτσι έμμεσα, για τον κίνδυνο που διατρέχει το περιβάλλον από τις τεχνικές επανορθώσεις: τη ρύπα, το όπλο, τη χημική ουσία, τον πυρηνικό και

τους βαφελικούς πυργούς του τομάντου...

Σήμερα όλοι βέβαια χαίρονται τις επεξεργασίες αυτές, από τον λαϊκό άνθρωπο που δυσπιστούσε, ως τον κληρικό που τις επόλεψε. Σημασία όμως έχει το ένστικτο, που κάτι πάντα φοβόταν. Φοβόταν ίσως την "υπερβολή", αυτή που κι ο ίδιος ο λαός δεν απέφυγε, αγκυλιώοντας πάντα συνεπαγόμενος τους μηχανικούς τρόπους ζωής. Δεν θα τον κατηγορήσουμε, αλλά θα τον δούμε κι αυτόν ένα θύμα. Δεν επινοήσε εκείνος τα μεγάλα καταστροφικά όχη μονάχα για τον άνθρωπο, αλλά και για τη φύση μέσα του πολέμου. Δεν έχτισε εκείνος τις αστυνόμενες παγίδες των πολυκατοικιών, στις πρωτεύουσες. Δεν ηύκωσε ο ίδιος τους αστυνόμενους καπνοδόχους γύρω από τον ορισμό και ιερό χώρο της Ελεσιτίας... Δεν έδωσε από δική του παραγωγή το υλικό για τα καυσάκια. Δεν φταίει για την αφθονία των πλαστικών, που τον χορηγούν οι βιομηχανίες, ούτε για τα λάδια και τις αποχετεύσεις στη θάλασσα, που αρπάζουν τη ζωή των ψαριών. Άλλοι ενθύνονται κι άλλοι θα πρέπει να τον διδάσκουν τώρα, με παρρησία και πειστική περιγραφή, ότι την αγάπη μας στο χώρο και στη διατήρησή του τη χρεωκόπησε και για τους εαυτούς μας και για τους άλλους, αλλά και για τις γενιές που 'ναι ακολουθή-

σαν. Θέλει προσοχή στην αντίληψη διαπαιδαγώγησή, ότι τον ενίοτε άνθρωπο, που είναι απαράτητο ν' αγαπήσουμε, τον αποτρεφούν όχι μονάχα ο σπέρματος αλλά κι ο μεταγενέστερος μας "πληθυσμός".

Θα τελειώσω με μια χαρακτηριστική παροιμία του ελληνικού λαού, που σκεπάζεται την ελληνική θάλασσα και μιλάει για την παθία από τον άνθρωπο μόλυνση της και τις συνέπειες που μπορεί να έχει η πράξη του στον ίδιο, όπως, και στο κοινωνικό σύνολο. (Λε μου επιτραπεί η ρεαλιστική διατύπωση. Είπαι αλλιώς την έχει δώσει στη Συλλογή του και ο Πολύτης' Όποιος καταπορεύει στη θάλασσα, το βράζει απ' αλάτι). Είδικα ομή, αλλά αληθινή και επίκαιρα συμπόρευση. Και είναι παλαιότατη στην Ελλάδα. Την είπα κάποτε έτσι ο Ησίοδος -δεισιδαιμονία μαζί και άσπασμα- για τα ποτάμια, που πάνε στη θάλασσα, και για τις πηγές:

"Μηδ' ποτ' εν πρόχους ποταμών αλάει προρέοντων μηδ' επί κρημάτων ορέων..."

Η γεωελληνική παροιμία μας προσφέρει στην ποσοδοποιήσιμη κίνηση, ότι το ανθρώπινο λάσπη θα το βρούμε στο ίδιο μας το φαγητό. Είπαθι βρομιά, σ' όλες τις εκδηλώσεις της ζωής, εισαγμένο το δηλητήριο ή το άγχος, που με αδιαφορία ή άγνοια αφήσαμε να γεμίσει το "περιβάλλον" μας.

Δημ. Σ. Λουκάτου
"Τα Καλοκαίρινα"
Εκδ. "Φυλιππότη"

Οι δυό αυτές οξείες της φύσης πινελιές μας οδηγούν γενικότερα στους δυό δοξασμένους προσοχές που παίρνει ο λαός για το φυσικό περιβάλλον του, το ένα ημητικό, όσο εκείνο διατηρείται χαρούμενο και φωτεινό, τον άλλο απορητικό, όταν παρουσιάζεται σκοτεινό ή και μολυσμένο.

Τα ελληνικά τοπωνύμια είναι κάποτε χαρακτηριστικά και για τις δυό περιπτώσεις. Υπάρχουν τοποθεσίες ευχάριστες και ηγιεινές: Ξάνναντο, Φωτερό, Ηλιόβγαλμα, Δροσιά, Πλατανιάς, Μονοδέντρο, Λεύκες, Καλά, Ομορφοσπηλιά, Ομορφοκαλλιόα, Κροούβουσι, Κροουταλλοπήνη, Πλάτα-γιάλος... αλλά έχουμε και τοποθεσίες δυσάρεστες και κακοχαρακτηρισμένες: Ανεμόδοξο, Μαδάρες (γινό), Φαλακρό, Μαυρολίβαο, Μαυρονέρι, Βουρλοπόταμος, Βροχολίμνη, Βροχολίβαο, Βροχονέρι, Πατάς (θεούλα, συνήθως), Ανήλιο, Σκοτεινή κ.α.

Τα παραμύθια και οι παραδόσεις μας έχουν και για τα δυό είδη περιγραφές. Μιλούν π.χ. για "ένα σκοταδολάχανο, που βρωμάει ασπιδύλα και μαζεύονται οι διαβόλοι", αλλά μας λένε και για "ένα όμορφο τόπο, με βρώσες και καρπούς, όπου χώρεσαν Ναράδες... Κοιμάται στο ήσυχο νερό η Νεράιδα, κι όταν κανένας την ταραξεί, γίνεται ή ίδια τεχνημένο νερό και φεύγει..."

Κάθελη φήση, "αυτίοτοτο" άρεας, γάλαγα νερά, πακερά δέντρα, αν γίνεται πάνα καρποφόρα, είναι οι φυσικές αγάπες του Εσπέρου. Να μην ξεχνάμε, ότι η λέξη "παράδεισος" για τα ιδανικά τοπία, έει στην ελληνική

τους... Κι όλο ασβέτωσε παντού τους χώρους. Στο μεταξύ διατρέφουμε ολόκαθαρο το πόσιμο νερό του, κάτω από τις κτιπές βρύσες του (ναι, τοίχους υπαίθριους της λατρείας του νερού, που πάνε να λείψουν) και το αποθέωμε, με τον χαρακτηρισμό του "Αγιάσματος", όταν το εύρισκε στις άγριες ερημιές και στους λόγγους, σε σπήλαια και σε Μοναστήρια.

Οι παλιοί μύθοι για τα θεά, που φοβόταν στα νερά, και που ένας Βέλλεροφάντης ή αγρότης ο αι-Γιούργης (αί ο αι-Δανάος στην Ήπειρο) τα σκότωσαν, δείχνουν συμβολικά τις παλιές πολιτιστικές προσπάθειες, όπου να χωριζόταν και να γίνονταν πόσιμα τα νερά, αλλά και τον λαϊκό φόβο γενικότερα, για τα μολυσμένα νερά, που μόνο όταν είναι τεχνημένα είναι ασφάλεια...

Κατηγορούμε συχνά τον άνθρωπο του λαού, ότι καίει εύκολα τα δάση, λερώνει τους χώρους, δεν σέβεται το τοπίο... Αν αφαιρέσουμε μερικώς επαγγελματικούς πειρασμούς, τις ξεροφυγές των τοσπάντων ή τις λαθροεπιχειρήσεις των χωρικών (μη βενικά, μπροστά στους πολέμους επισημοποιήσεως, οι άλλες περιπτώσεις προετοιμασίας από αποτυχία παραδείγματα (το αναμμένο τούφαρο από αυτοκίνητο, το κονοτεροκομμένο από τους εσπέρους, το πετρέλαιο των τρακτέρ, οι ταμνοκαρπές εντολικοί κ.α.).

Στις καθαρά καλλιτεχνικές ή βιοτεχνικές όψεις του, ο λαός είναι φυσιοκρατικός

ΠΟΙΗΣΗ

ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ
ΠΕΡΙΔΕΡΑΙΑ ΣΤΙΣ ΔΥΟ ΕΓΓΟΝΕΣ ΜΟΥ
Ελεονώρα και Θάλεια Μαρία

ΠΡΩΤΗ ΚΛΩΣΤΗ

Τις εγγονές μου θα ανυψώω στα μεσούρανα
με το ραβδί της ποίησης,
θα τις στολίσω με βραχιόλια από τον ήλιο
της Λευκωσίας, τον ήλιο το λεβέντι,
με δακτυλίδια απ' την πανσέληνο
που ξενοχιά στον ουρανό μας
ν' ασπράφτουνε τα δακτύλα τους,
και για τα κείλη τους το πορφυρένιο δειλινό της Λευκωσίας
που μάζεφα χρονιές πολλές στους στίχους μας.

Με βρίκατε, εγγονές, να πλέκω στίχους
στα κρόσπεδα των ουρανών
και να κοιτώ τον ερχομό σας μ' ένα μάτι
γεμάτο αστέρια και ευθύμους καρταετούς,
και να φαντάζομαι τρελλά παιγνίδια
στις Λευκωσίας την εύκρατη παλάμη.

Τους όμορφους καιρούς θα επιστρατεύσω
να συνοδεύουνε τα βήματά σας,
να στρώνουνε τριαντάφυλλα στο πέρασμά σας,
αγγελικές παλάμες,
να 'ναι ένα φύσημα μελωδικό ο αγέρας
τους δρόμους να εποπτεύει
και οι φυλλωσιές τριγύρω να ραντίζουν
πράσινο χρώμα και ίσκιο.

Σας βλέπω μέσα στα όνειρά μου, εγγονές μου,
σαν δυό παιδιά της άνοιξης
ν' ανηφορίζετε στην ευτυχία της γης,
μ' ένα παράσημο ήλιο στο κεφάλι σας,
της ομορφιάς αρχοντισσές
και τις καλοκαρδιάς.

Όταν θα πλέκω στίχους με τα νήματα των λέξεων
που λάμπουν χρώματα του Αιγαίου,
τις θέαινες των Ελλήνων και της Κύπρου
τις ταπεινότητες αγίες, που προσκυνώ τη χάρη τους,
θα τις καλώ να εμφανίσουν το πνεύμα σας
μόν με αρώματα ομορφιάς κι αγάπης
και ναν' προστάξισές σας εγγονές μου.

Το κάλλος σας είν' το θείο το κάλλος
καλλινοσημία και σωφροσύνη,
έργα αγαθά το κάθε βήμα σας,
ευγένεια ο λόγος σας κι επιποτισούν
και μια ανθοδέσμη υγείας,
ήθος φιλόδεκτο.

Το γέλιο σας ο κόσμος όλος, εγγονές μου,
χρυσή ανοιξιάτικη βροχή, που στέλνει το ο Πανάγαθος
κι ανοίγουν οι ουρανοί να το χαρούνε
και να το στείλουν δώρο στο νησί μας
την Κύπρο την αθάνατη
σαν ευλογία Θεού.

Με στίχους εκλεκτούς απ' το λιμάνι της αγάπης
κάθε πρωί σας πλέκω ευχές,
Φωνάζω τον κορυθαίολο να σας σκουσίσει
με το ουρανί σεντόνι.
Χτένα χρυσή την αύρα λέω να σας κτενίσει
κι όλα τα μύρα των αγρών να σας φιλήσουν
να γίνετε δυό κόκκινα αγγελάκια
που παίζουν με τον ήλιο.

Ήρθε η γιαγιά η Τριανταφυλλένη
μ' ένα πανέρι δώρα της αγάπης:
τούτο τριαντάφυλλο για τα γλυκά σας κείλη,
μέλι εκλεκτό για τη λαλιά σας,
το γιασεμί για το λευκό σας δέμα
και για τα μάγουλά σας κόκκινο κρασί
ένα τοπίο αθάνατο στα μάτια σας
και μια ευγένεια στα δακτύλα σας
από βελούδο δειλινό...
γιαγιά, γιαγιά μας Τριανταφυλλένη!...

Και τα πανσέληνά σας προσωπία
ζηλεύει ο ήλιος
πέφτει τρελλός μες στις Μεσόγειους το κύμα
κι υψώνει τις παλάμες του στον ουρανό
"όωστε με" λέγει στο Θεό "με υπόταξαν
ετούτες οι πανσέληνες της Κύπρου μου, εγγονούδες".

Καλώς μας ήρθετε απ' τη συντροπιά της Παναγίας
σ' ένα καρπό γεμάτο παραμύθια
υπόσχεση της ευσομής αγάπης
γεμάτες ξαστέρια
όνειρο μες στη λάμψη φεγγαριού.

Όνειρα κι ονειράκια μου, εγγονάκια μου,
κοροδίες χρυσαφένιες
με τα γελιάκια σας τα τετραβάγγελα
να χαίρεστε την ευωδία της Κύπρου
ένα νησί με κρίνους Αφροδίτης
όταν πεντά τα ενδύματα και πέφτουν σαν ευχή
στις θάλασσας τις εκατό ματιές!

Θα γράφω τ' όνομά σας στα εκατόφυλλα τριαντάφυλλα
στους πρόποδες της κάθε μέρας
και στα καρβία των ανέμων να το πάνε
στον χρόνο τ' ανυπότακτα φτερά

Συν. στη σελ. 5

Στον τόπο μας με στο λοφο για την Παναγία

Ο Δεκαπενταύγουστος είναι η
μεγάλη γιορτή της Παναγίας μας
της Μεγαλόχαρης, της Μάννας
της Ρωμοσύνης. Η Παντάναος
είναι το ασάλευτο στήριγμα
του Έθνους μας, η πίστη, η
ελπίδα και η παντοκράτωρ μας.

16 Αυγούστου* (στις 15 η
Κοίμησις της Θεοτόκου εορτά-
ζεται, κατά παράδοσιν στο
χωριό, στον Άγιο Νικόλαο για
να μεταλάβει ο κόσμος).
Καθαρρυτιώτες και φίλοι των
Καθαρρυτιών ανηφορίζουν το
λόφο για τη Χάρη της στο εξω-
κλήσι της στο ομώνυμο λόφο.
Από την Τσόδρα αγναντεύεις
ευφρόσυνα τους πιστούς να
πορεύονται στην εκκλησιά. Το
γιορταστικό μελίσσι ανέρχεται
και με τα αυτοκίνητα δεξιά. Ο
αυτοκινητόδρομος χωματόδρο-
μος προβληματικός και κατα-
στρεπτικός για τα λάστιχα των
αυτοκινήτων.

Οι πανηγυριώτες εκκλησιάζο-
νται στον υποβλητικό ναύσκο, με πίστη, με
συντριβή και κατανύξη. Ο μικρός χώρος δεν
επιτρέπει σ' όλους τον εκκλησιασμό. Έτσι
μπαινοβγαίνουν με ευλάβεια οι πιστοί. Ανά-
βουν το κερί τους, σταυροκοπιούνται και με
τάξη παραχωρούν τη θέση τους στους συγχω-
ριανούς και φίλους τους. Θαυμάζει κανείς την
ευλάβεια των ξωμάχων.

Τα ανοιχτά παράθυρα

Οι άνθρωποι ομορφαίνουν και ζωντανεύουν
τον τόπο. Τα σπίτια, οι αυλές, η φύση χωρίς
ανθρώπους είναι άδεια, αδιάφορα, πληκτικά. Οι
άνθρωποι ανοίγουν παράθυρα και γελίζουν το
σπίτι γέλια, τραγουδία, χαρές, ελπίδες και όνει-
ρα.

Το ανοιχτό παράθυρο είναι μέθεξη των αισθη-
σεων και του νου: ήλιος, ουρανός, πουλιά, ζωντα-
νά, ξωμάχοι, απόηχος τραγουδιών, ζωή, αγάπης,
προκοπή σε μια φανταστική σύζευξη και αρμονία
ξεδιπλώνονται κάτω απ' τα ανοιχτά παράθυρα.

Μετά τη ζωντανή γένση της ζωής, με θυμικό
αναπνευμένο, απολαμβάνεις γλυκό βύσινο και
βαρύ γλυκό μ' ένα ποτήρι φρέσκο νερό απ' τη
νεραιδόβρυση του Παράσχη. Μένεις ευτυχής,
σιωπηλός, άναυδος. Δεν αργούν οι εμφανίσεις
των σκέψεων. Διαβαίνουν το κεφαλόσκαλο του
νου και καταφέρνουν να κλέψουν τη μαγεία του
ανοιχτού παράθυρου.

Η υφή της ζωής στο ελεύθερο παράθυρο βρί-
σκει τον εαυτό της, την επαφή με τον κόσμο, με
άλλα λόγια τη δεκτικότητα της. Η μύηση είναι
ελεύθερη, φυσική και χαρούμενη. Το άτομο μέσα
σε τέτοιες συνθήκες τί γίνεται; Συρρικνώνεται
στις, κατά το δυνατόν, φυσικές του διαστάσεις.

Κοντά στα ανοιχτά παράθυρα όλα γύρω μας
και μέσα μας κυλούν ήρεμα, φυσικά, γλαστρά
μέσα στη γαλήνη και τη δροσιά του ορεινού
Αυγούστου που θυμίζει περισσότερο Άνοιξη,
παρά κατακαλόκαιρο στο κεφαλόχωρι μας Καλα-
ρύτες.

Η διπλή όραση: του σώματος και της ψυχής
φανερώνει στους πιστούς τη διττή υπόσταση
του κόσμου: του κόσμου των φαινομένων από
τη μια μεριά και του κόσμου του είναι, της
ουσίας από την άλλη.

Μετά το τέλος της θείας Λειτουργίας στο
προαύλιο του ναού "σπκνώνεται το ύψωμα" σε
κατανυκτική ατμόσφαιρα. Μοναδική μας
Ορθοδοξία!

Αυγουστιάτικο φεγγάρι

Οικογενειακή παρέα θράδν στην αυλή του πατρι-
κού. Ζεστή, μοναδική, απαράμιλλη η ευφροσύνη της
οικογενειακής συντροφιάς. Η μαγεία της φαμίλιας
συναγωνίζεται σε ποιόν τον απερανάλτητο Αυγου-
στιάτικο φεγγάρι.

Τα νέφη που συχνά μας δρόοισαν το φετινό
καλοκαίρι στο κεφαλόχωρι μας Καλαρρύτες της
Πίνδου, αναμέρισαν. Ο καθαρός ουρανός ξομπλια-
σμένος σπάταλα από αστέρια φαντάζει υποβλητικός.
Απόψε δεν βλέπουν τα μάτια, μεθά η καρδιά.

Το ολόγιομο φεγγάρι κάνει τη νύχτα μέρα. Σπά-
νια θυμική κατάσταση για μεζέ, κοκκινέλι και
χαρούμενη κουβέντα. Απ' τη χαρούμενη παρέα λεί-
πουν: Γιώργος, Ειρήνη, Δημήτρης, Μαίρη με την
κιθάρα και τα παιδιά. Ξαδέρφια, μήνες είναι, θα
περάσουν με το καλό θα ανταμώσουμε...

Αγνάντια οι Νύφες της Πουλιάνας, ο Αί-Γιώρ-
γος, ο Πρέσος, η Κακαρδίτσα, γενικά η προσφιλής
μας Πίνδος. Οι γυναίκες με περτεβώδη θιασύνη
ετοιμάζουν μεζέδες σε επαγγελματικό ρυθμό.

Ναι, το ξέρουμε, η οικογενειακή παρουσία είναι
ευτυχία, ευδαιμονία, ευημερία αναντικατάσταση,
σφρόστατα αναντικατάστατη. Όχι μόνο το ξέρουμε,
το ζούμε, το χαυρόμαστε και είναι γεγονός οικείο.
Πρόκειται για κομμάτι του εαυτού μας, και παραμέ-
νει ες αεί δικό μας, καταδικό μας.

Το αυγουστιάτικο φεγγάρι έδινε το κατάλληλο
βάθος, αυτό που λέμε φόντο, στην ψυχική αρχοντιά
της φαμίλιας, το ζάλωμα του ήρεμου και απαλού
φωτός του φεγγαριού του Αυγούστου των Καλα-
ρυτών μας θάμισε και μας έδωσε σπάνια χαρά,
ανεπίσπτη ευφροσύνη, ευτυχία!

τους ανθρώπους μας Τα ποῦῖά παιδιά

Κάθε καλοκαίρι και εφέτος
το χωριό μας πλημμύρισε από
σμάρι παιδιών. Πολλά παιδιά,
πολλά χαμόγελα, τραγουδία
και χειροπιαστές ελπίδες για
ένα καλύτερο αύριο.

Τα παιδιά είναι ευχή θεού,
είναι χαρά, ζωντανή χαρά,
σίγουρη συνέχεια, η επιβίωση
μας. Η αλήθεια είναι πασιφα-
νής και πασίγνωστη. Παρά
τάυτα την βλέπουν τα άγρυ-
πνα μάτια, η αφυπνισμένη
συνείδηση και οι πιστοί
άνθρωποι, οι χαρούμενοι
άνθρωποι του μόχθου.

Στον καιρό μας κυκλοφο-
ρούν γελοίες, φαϊδρές και
ανόητες "σκέψεις" για τα
πολλά παιδιά από εμπασθή
άτομα, με απωθημένα και
ψυχικά συμπλέγματα
(κόμπλεξ). Αυτοί οι "κύριοι"
κάνουν ζημιά στον εαυτό
τους και στο κοινωνικό σύν-
λο.

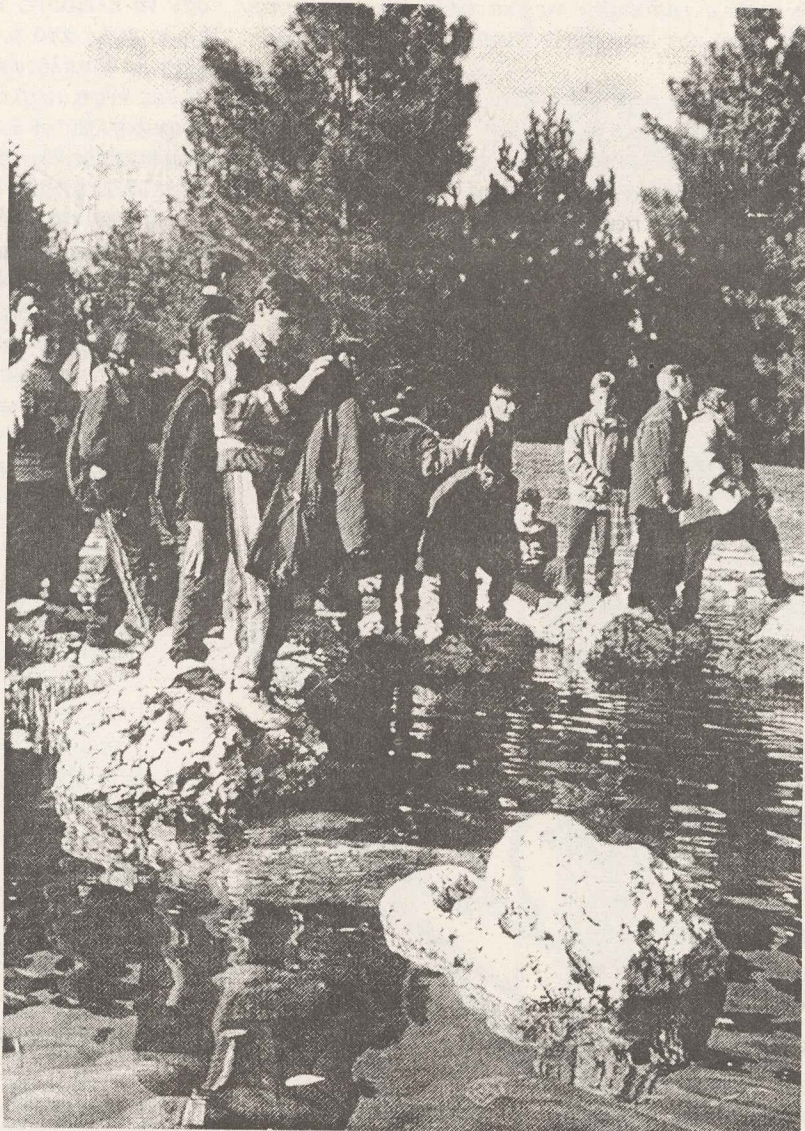
Δεν θα ξεχάσω ποτέ το
συνετό λόγο χωριανή μας
αξιοσέβαστης γεροντισσας
μητέρας δέκα παιδιών, καλά
διαβάσατε, δέκα παιδιών εν
ζωή. Μου είπε τι η ευτυχισμέ-
νη εγκάρδια γυναίκα.

- "Ξέρεις, τί πάει να πει να
καρτερείς απ' την αγορά, ημέ-
ρες σχόλης, άντρες, παλληκάρια, λεβέντες;
Ευτυχία!".

Ζεστή, αρχόντισσα γυναίκα. Χάρηκα αφά-
νταστα το λόγο της και της απάντησα:

- Ξέρω, θεία, άλλοι κάνουν πως δεν
ξέρουν!

Τα πολλά παιδιά είναι άνοιξη χειροπιαστή

γύρω μας και μέσα μας, στον ψυχικό χώρο.
Φανταστική παρουσία χαράς τα παιδιά, το
φως και η θαλπωρή του ηλίου στο σπτί, στη
γειτονιά, στην κοινωνία. Οι πιο χαρούμενοι
διαβάτες στα καλτερίμια των Καθαρρυτιών
είναι τα παιδιά. Δόξα τω Θεώ το κεφαλόχωρι
μας έχει πολλά.!

Ο έλεγχος και ο αυτοέλεγχος

Στη ζωή, στη δουλειά, στις συμπερι-
φορές μας ακούμε συχνά την επίμονη
φωνή της συνείδησής μας να μας
ελέγχει. Οι "στραβοτιμονιές" (σφάλμα-
τα, παραπτώματα) δέχονται από τους
γύρω, αλλά κυρίως από τον ίδιο τον
εαυτό μας ελέγχους.

Το ουσιαστικό έλεγχος είναι αρχαιο-
ελληνικό. Προέρχεται από το ρήμα
ελέγχω (=κάνω έλεγχο, επικρίνω,
φανερώνω) και σημαίνει έρευνα για
την αλήθεια, την αιτία, την ορθότητα,
την ικανότητα, τη λειτουργία αντικειμέ-
νων, προσώπων, καταστάσεων, ενεργειών κ.λ.π. Έλεγχος σημαίνει ακόμη
επίκριση, ανασκευή.

Αυτοέλεγχος [αυτός + έλεγχος]
σημαίνει έλεγχος του εαυτού μας από
εμάς τους ίδιους, αυτοκριτική.

Άριστο, τέλειο, εξαιρετο είναι να
ενεργούμε έτσι στο χώρο της εργασίας

μας, ώστε όταν αποχωρούμε για το
σπίτι μας να είμαστε κουρασμένοι,
είναι φυσικό, αλλά με αναπαυμένη τη
συνείδηση για την τιμιότητα και την
απόδοσή μας.

Πολλές φορές, άνθρωποι είμαστε,
κάνουμε λάθη, σφάλματα. Τότε καλό
είναι να ελέγχουμε τον εαυτό μας με
σκοπό να μην πέσουμε πάλι σε λάθη,
σε αστοχήματα και αποτυχίες.

Τα σφάλματά μας ελέγχονται ορισμέ-
νες φορές δικαιολογημένα και καλο-
προαίρετα από τους συνανθρώπους
μας. Οι έλεγχοι αυτού του είδους πρέ-
πει να μας αφορούν και να μας ενδια-
φέρουν για τη βελτίωσή μας.

Ο έλεγχος και ο αυτοέλεγχος είναι
σημάδια υγείας, τιμιότητας και πρόκο-
πής.

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΠΟΙΗΣΗ

Συν. από τη σελ. 4

θάλασσες και στεριές να το γνωρίσουν
και να το συλλαβίζουν με το κύμα
και τα φτερά του ανέμου μες στα φύλλα
των ένδοξων καιρών.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΛΩΣΤΗ

Ντυμένες με πανσέληνες
σας βλέπω στ' όνειρό μου, εγγονές μου,
ανθούς των ουρανών και σας ποτίζουν
μαγείες τ' αστέρια του Θεού, ματάκια
του παραδείσου, δυό παράδεισους της γης μας,
πανσέληνες μικρούλες εγγονές μου.

Όπου πατά το πόδι σας ν' ανθίζουνε τριαντάφυλλα,
γλυκούλες μου εγγονές,
κι όπου η ματιά σας πέφτει ν' ανεβαίνουνε πανσέληνες
ο λόγος σας να δίνει μέρες πεντακάθαρες
και κείνο το μικρό χαμόγελό σας
ν' ανοίγει της αγάπης τα ποτάμια για να ξεδιφούν
οι κάμποι των καλών ανθρώπων.

Μίαν ιστορία θ' αφίσω στα μαλλιά σας
την ιστορία της Κύπρου
μαργαριτάρι στα λαιμά σας να σας ξεχωρίζουνε
τ' αξένα μάτια ελλήνισσες αγγελίσσες,
σ' ένα πιθανίτη φορημένο απ' τους προγόνους σας,
να χαίρεστε το φρόνημα και την αντρεία του κόσμου σας
υψηλομέτωπες.

Επίσκεψη ανοιξιάτικη ήρθετε
ν' ανθοκομήσετε τους κάτασπρους Μαύους μας.
Είσαστε φως κατάφορτο ανεμώνες
στον κίπο της ζωής μας.
Ας έρθουν τ' αναστάσιμα αποδόνια
να γίνει ανατολή της μουσικής ο τόπος.

Καλώς μας ήρθετε εγγονές μου,
χέρι δεξί της Παναγίας
αυλόητοι ουρανοί της Κύπρου
να δώσετε άρωμα πανσέληνο στον κόσμο του σπιτιού
μιάν αρχαγγέλων χειραίρια
όταν της Λευκωσίας το δειλινό
μουδιάζει στα φιλά του μενεξέ.

Μέρα αναστάσιμη το γέλιο σας
ποτίζει το μπαλκόνι τ' ουρανού, εγγονές μου,
μαγεύονται τ' αγέρια σ' ένα πηδικότο χορό,
φεύγουν οι σκιές και γίνονται καθρέφτες του Θεού,
γεμίζουν πυρκαγιές τριαντάφυλλο
τα μονοπάτια της ζωής, προπάντων
εκείο τα σύνορα ουρανού και γης
της Παναγίας αγκάλια.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΩΣΤΗ

Εφτά ουρανοί να σας στολίζουν
κι ένα γαλάζιο φως
μια ευχή ολοκκίνητη μες στη χαρά της
να παίζει μες στα βλέματά σας
οι μελωδίες τ' αποδόνιου να χρωματίζουν
κάθε παράπονό σας
αρκούνισσες της ομορφιάς
και τις καλοκαρδιάς.

Να χαίρεστε την καθαρή πρωία
της εαρινής σας Κυριακής
να παίζετε μες στις ακτίδες του ήλιου
ένα κλωνί μαργαριτάρι
το βάσιμά σας να ευλογούνε οι άγγελοι
αγέρας στα κλωμά του νησιεμού
να ηπ σας πλέκουσε ισάκιο των συλλογισμών
σε πολιτείες της έννοιας
ανάρα τα χρόνια σας να ζείτε
μες στην ανάσα του Θεού.

Της Παναγίας μας έκφραση είσαστε
τότε στον Εσάγγελισμό, εγγονούδες μου.
Ο μύθος της αγάπης είσαστε
μέσα στον αστεριών τα περιδέραια,
ευσόμνη Κυριακή του Πάσχα των Ελλήνων
και παραδείσιος πλοήτος.

Την ομορφιά σας σε θμνήσιουν οι άγγελοι
στο ροδοσταγιά τούς
κι ας έρθει η τρυφερότητα των άστρον στα ματάκια σας
ψών να βλέπουνε της Παναγίας το χόδι,
κι ας μπουν φιλήματα της θάλασσας
στα καλοκαιρινά σας δρομολόγια
στο μοσκομίλημά σας,
αρκούνισσες της ευτυχίας.

Παίζουν οι στίχοι χαιρόνται
κορεύουν καλαματιανό,
είναι μια εξαίσια θέα του νου
κορεύουν μες στην άνοιξη με εξαίρετες ποδιές
στίχοι με ακέντητα μαλλιά κορεύουν
τι θάυμα οι κτύποι της καρδιάς
στον στίχον τα δωνένια
κορδέλες θάλασσας του Αιγαίου
κάμποι της Κύπρου οι στίχοι, οι στίχοι μου
οι στίχοι μου εγγονές για σας κι εγώ Θεού παλάμη
με αποδόνια φορημένη και νιαλούς.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ
Λευκωσία 1997

Χαροπάλενε η δόλια η μάνα, η πρωτο-νοικοκυρά του σπιτιού. Ήταν τρία νυχτοήμερα του θανάτου. Τρεις νυφάδες, δυο γιοι, τρεις θυγατέρες, τρεις γαμπροί και καμιά δεκαριά αγγόνια, αρσενικά και θηλυκά, περικύκλωναν το στρώμα της. Όλος αυτός ο κόσμος, που είχε βγει μες από τα σπλάχνα της, δε μπορούσε να γεμίσει τον τόπο του τρίτου γιου της, του Βασίλη, που βρισκόταν μακριά στην ξενιτιά. Χαροπάλενε και ξωλαλούσε η δόλια η μάνα, κι όλα τα ξωλαλήματά της ήταν για τον ξενιτεμένο της το Βασίλη.

- Την ευχή μου να 'χετ' όλοι σας, κι ο Βασίλης μου την πλειότερη. Χώματα να πιάνει και μάλαμα να γίνονται.

Από τη δεξιά μεριά είχε τη νύφη της τη Βασίλαινα και της κρατούσε το χέρι:

- Μου φαίνεται έτσι πως πιάνω τη σάρκα του Βασίλ' μου.

Έλεγε με πόνο η δόλια η μάνα.

Κι ύστερα από λίγο, άρχισε το τραγούδι του ξενιτεμένου που βουλιέται να γυρίσει στην πατρίδα του.

Τώρα είν' ο Μάης κι η άνοιξη, τώρα 'ν' το καλοκαίρι,

Τώρα κι ο Ξένος βουλιέται στον τόπο του να πάει...

νύχτα σελώνει τ' αλόγο, νύχτα το καλιγώνει
Βάνει τα πέταλα χρυσά και τα καρφί' ασπόμενα...

Το 'λεγε και το ξανάλεγε αυτό το τραγούδι και μέσα στο παραλόγισμα του θανάτου έχανε τους στίχους κι έλεγε άλλ' αντ' άλλων κι έδινε διαταγές, σαν όταν ήταν γερός:

- "Κώστανα! Εσύ να πας για ξύλα σήμε-ρα!..."

- "Εσύ Γιώργα, να μάσεις τα σκουτιά και να πας στο πλύμα!... Ο Κώστας να πάει στα πρόβατα, κι ο Γιώργης στο ξεγάρδι".

- "Εσύ, Βασίλαινα, να ζυμώσεις καθαίο και να φτιάσεις πρόσφορα. Να φτιάξεις και πίτα!... Τα παιδιά όλα τα προσέχω εγώ. Σηκωθείτε όλοι και στες δουλειές σας! Έδωκε ο Θεός τη μέρα του... τι περιμένετε";

- "Σιουσιουσιου!... παλιόκοτες που σας μάσει ο μπουφός! μου λερώνετε την προκόβα! Σιουσιουσιου!"

Στέκονται όλοι γύρω στο επιθανάτιο κρεβάτι της δόλιας μάνας, της αληθινής μάνας του σπιτιού και περιμέναν το τέλος της, την ύστερη πνοή της με βαριοθλιμμένο πρόσωπο και με δάκρυα στα μάτια. Σε λίγο ήρθε κι ο παπάς με τ' αρωτοφόρι για να τη μεταλάβει. Αμα μπήκε μέσα ο παπάς, τρέμοντας με τη κοινωνία στα χέρια, η άρρωστη ήρθε στα λογικά της, σήκωσε τα μάτια της, έκανε το σταυρό της κι είπε:

- "Σχωράτε με κι ο Θεός σχωρέσ' σας!"

Άνοιξε το στόμα της και δέχτηκε από τη λαβίδα τη μεταλαβιά με μεγάλη ευχαρίστηση και με μεγάλο αναγασμό. Ύστερα είπε:

- "Αν ήξερα ότι ο Βασίλης μου θα 'ρχονταν σε μια βδομάδα μέσα, θα βασιτούσα στα δόντια μου την ψυχρή όσπου να 'ρθει, κι ύστερα θα πέθαινα ευχαριστημένη. Μη νομίζετε ότι δεν σας αγαπώ εσάς τους άλλους, αλλά' ο πόνος της ξενιτιάς είναι βαθύτερος και με κάνει να πονώ πλειότερο αυτήν την ώρα τον Βασίλ' μου, γιατί δεν τον βλέπω μπροστά μ'. Έτσι λέει και το τραγούδι:

"Κι ο ζωντανός ο χωρισμός παρηγοριά δεν έχει..."

Ύστερα απ' αυτά τα λόγια την έπιασε ένα βόγγητό, και τη βάσταξε κάμπωση ώρα, κι ύστερα από το βόγγητό άρχισε πάλι τα ξωλαλήματά:

- Σάμα ήκουσα να πέφτουν δυο-τρία ντουφέκια στην αράδα. Θά' να ο Βασίλ'ς μου! Ακούω ποδοβολήτο αλόγων: "Πόχει τα πέταλα χρυσά και τα καρφιά ασπόμενα..."

Σηκωθείτε όλοι να τον καρτερέσετε στην αυλή... Μην του πείτε πως είμαι του θανάτου και σκαλιάσει... Πείτε του ότ' είμαι λιγάκι άρρωστη... Ότι με πονεί το κεφάλι... όχι, όχι! Πείτε του καλύτερα ότι χτύπησα στο ποδάρι και γι' αυτό δεν μπόρεσα να βγω να τον καρτερέσω... Μη βγαίνετε όμως όλοι έξω... Ας μείνουν κι ένας-δύο μέσα μ' εμένα, γιατί φοβούμαι να μείνω μοναχή μου...

Κι ενώ έλεγε και ξανάλεγε όλα αυτά τα ξωλαλήματα, τα παιδιά της, γιοι της και θυγατέρες της, νυφάδες της, γαμπροί της κι αγγόνια της, κάθονταν ολόγυρα στο στρώμα της και περιέμεναν με βουρκωμένα μάτια το τέλος της. Σ' αυτό απάνω, ανασηκώθηκε λιγάκι, ζύγισε τα μάτια της κατά τη θύρα κι είπε:

Η ΔΟΛΙΑ Η ΜΑΝΑ

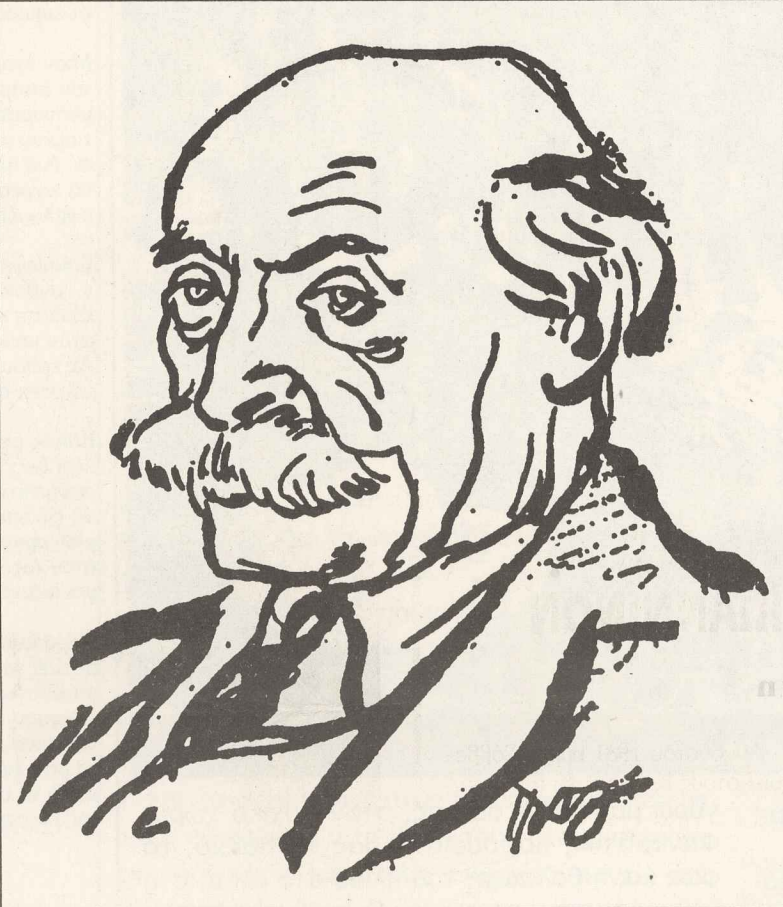
(Διήγημα)

ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

- Άνοιξε τη θύρα κι αναμέραστε όσοι είστε μπροστά, γιατί μ' εμποδίζετε να ιδώ. Θέλω να τον ιδώ τον ξενιτεμένο μου να μπαίνει μέσα μ' όλη του τη λεβεντιά...

Αναμέρησαν όσοι στέκονταν καταντίκρυ της θύρας κι άφηναν ελεύθερο το μάτι της δόλιας της μάνας να βλέπει προς τα έξω, κι αυτή κάρφωσε τα μάτια της στο έμπα της θύρας και κάμπωση ώρα, κι ύστερα άρχισε το τραγούδι, σαν αν ήταν γερός:

Ξενιτεμένο μου πουλί, γλυκό χελιδονάκι,
Η ξενιτιά σε χαίρεται κι ενώ πλύνω ρομάκι
Ο Ξένος μες στην ξενιτιά, σαν το πουλί γυρίζει,

Ο Χρ. Χρηστοβασίλης στα γεράματά του. Σκίτσος δημοσιευμένο στην αθηναϊκή εφημερίδα "Νέος Κόσμος", 25 Φεβρ. 1937.

Σαν το βασιλικόν ανθεί, αλλά' όμως δεν μυρίζει.

Ανάθεμά σε, ξενιτιά, κι εσέ και τα καλά σου,
Ούτε τ' άσπρα σου ήθελα, ούτε τα βάσανά σου.

Ύστερα άλλαξε το σκοπό:

Τι να σου στείλω, Ξένη μου, τι να σου προσδοήσω,
Να στείλω μήλο εσέπει, κυδωνί μαραγαζάει,
Να στείλω σου τα δάκρυα μου σ' ένα χρυσό μαντήλι.

Τα δάκρυά μου είναι καφτερά και καίνε το μαντήλι.

Και με την ύστερη λέξη αυτού του τραγουδιού έπεσε σε βαθιά νύκνη. Μια ώρα ακέρια πέρασε, που βαριοκοιμόνταν στην αγκαλιά του ύπνου, που μία τρίχα τη χώριζε από το θάνατο. Ανησυχούσαν όλοι κι άρχισαν με κλάματα να την κουνούν, για ν' ανοίξει και να ιδούν για ύστερη φορά τα μάτια της, και ν' ακούσουν για ύστερη φορά τα ευλογημένα της τα λόγια.

Η δόλια η μάνα άνοιξε για ύστερη φορά τα μεγάλα της τα μάτια, και κοίταξε όλους με την αράδα, σα να τους μετρούσε έναν έναν, και τους έδωκε την ευχή της ολωνών.

- Να 'χετε όλοι την ευχή μου! Σας την δίδω με όλην μου την καρδιά! Να 'ζήσετε καλοκαρδιομένοι και να γεράσετε με παιδιά και μ' αγγόνια, και σύντομη ξενιτιά, δυο-τρία χρόνια το πολύ. Οι μικρότεροι να σέβστε τους μεγαλύτερους κι οι γυναίκες τους άντρες. Έτσι να κάνετε για να 'χετε την ευχή μ' ολάκερη. Μην κλέψετε, μην φονεύετε, μην πορνεύετε, μην ψευδομαρτυρήσετε. Έτσι είτε ο Θεός, Να δένετε ελεημοσύνη όσο μπορείτε. Η ελεημοσύνη βγαίνει με το βελόνι και μπαίνει με το σακί. Να μην καταφρονείτε κανέ-

να, να κρατάτε το θυμό σας και να φοβάστε τον Θεό. Κάνοντας αυτά θα 'ζήσετε καλά στον κόσμο... Ύστερα από λίγο δε θα είμαι εδώ κάτω... Παιδιά μου, πεθαίνο!

Όλοι άρχισαν να κλαίνε και να της φιλούν το μέτωπο και τα χέρια. "Μάνα μ'!" φώναζαν όλα τα στόματα του σπιτιού. Τα μάτια της δόλιας της μάνας άρχισαν να κλειούνε, να βασιλεύουν, σαν όταν πέφτει ο ήλιος πίσω από το βουνό, και τα χείλια της να σφαλούν. Η Βασίλαινα, η πλειό μικρή και πλειό αγαπημένη της νύφη, άρχισε πρώτη το μοιρολόγι. Ο ήχος του μοιρολογιού την ξαναγύρισε τη δόλια μάνα Ξανάνοιξε τα μάτια της και τα χείλια της κι είδε για ύστερη φορά τα παιδιά της και τους είπε τα πλειό υστερινά λόγια:

- Η ξενιτιά του Βασίλη μου με στέλ' στον κάτω κόσμο πικρή, φαρμακαμένη. Χίλια φοιτάματα ξάχαρη δε θα μπορούσαν να μου γλυκάνουν την καρδιά. Μόρχεται πως από την πίκρα της καρδιάς μου θα ξεφουτρώσουν από το μνήμα μου αλφασκιές, σπλώνοι και πικραγγουριές. Σας αφήνω διάτα, όταν έρθ' με το καλό ο Βασίλ'ς μου, όταν σας πάρουν τα σχαρίκια, να 'ρθε' ένας σας απάνω στο μνήμα μου, να ρίξ' τρία βροντερά ντουφέκια και να μου φωνάξ' δυνατά:

- "Μάνα, ήρθ' ο Βασίλ'ς!"

Τ' όνομα του Βασίλη ήταν η υστερινή της λέξη. Η δόλια η μάνα δεν ήταν πλειό στη ζωή. Αντήχησαν τα μοιρολόγια δυνατά, κι όλο το χωριό έτρεξε στο χαροχτυπημένο σπίτι.

Μήνες πέρασαν από το θάνατο της δόλιας της μάνας, την άνοιξη δέχτηκε το καλοκαίρι, και το καλοκαίρι ο χινόπωρος, και το χινόπωρο ο χειμώνας. Ο ξενιτεμένος ο Βασίλης δεν ακούονταν πουθενά. Το 'χουν σύστημα οι ξενιτεμένοι, όταν βουλώνονται να 'θουν, κόβουν τα χράμματα. Τον θάνατο της μάνας του δεν τον είχαν γράψει τ' αδέρφια του για να μην του φανεί πικρότερος στην ξενιτιά, και τον περιέμεναν να 'ρθει και να τον μάθει στην αγκαλιά του σπιτιού του. Πέρασε ο Αϊ-Δημήτρης, πέρασε των Ταξιαρχών, πέρασε κι ο Αϊ-Νικόλας και ζήγνωναν και τα Χριστούγεννα.

Ένα απόγευμα πρόβαλε ένας συχαρικήρης κι άρπαξε το μαντήλι από το κεφάλι της Βασίλαινας!

- Ο Βασίλ'ς της είπε λαχανιασμένος.

Εκείνη τη στιγμή ήταν η πρώτη χαρούμενη στιγμή, αφόνας είχε πεθάνει η δόλια η μάνα, που αιστάνονταν το χαροκαμένο σπίτι. Η Βασίλαινα για μια στιγμή τα 'χασε από τη χαρά της, άμα άκουσε το χαρομόσυνο άγγελμα... ύστερα από λίγο συνήλθε, έτρεξε στην κασέλα της, την άνοιξε, έκοψε ένα μικρό φλορί από την τραχηλιά της, το έδωσε του συχαρικήρη, κι ενώ το σπίτι γέμονταν άνω κάτω από τη χαρά, και μικροί-μεγάλοι έτρεχαν τον κατήφορο να δεχτούν τον ξενιτεμένο, αυτή ξεκρέμασε το ντουφέκι και τες παλάσκες από τον τοίχο και τράβηξε κατά το νεκροταφείο, στο μνήμα της δόλιας της μάνας, κι εκεί απάνω έριξε τρία ντουφέκια στην αράδα "μπαμ!" "μπαμ!" "μπαμ!" κι ύστερα φώναξε με όλη τη δύναμή της:

- "Μάνααα! ήρθ' ο Βασίλ'ς!"

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ»

ΔΩΔΩΝΗΣ 7 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ (45221) - ΤΗΛ - FAX: 37440

Συντάσσεται από επιτροπή

Επιμέλεια Εκδόσεως από 1985 έως 16-1-1997

+ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΠΑΡΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΚΩΝ/ΝΟΣ Β. ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ

(Επιμέλεια ύλης - Πληροφορίες - Εμβάσματα)

Τελελενίου 9 - Ιωάννινα (45333) τηλ. (0651) - 25943

Τα έξοδα εκτύπωσης και διακίνησης της περιοδικής μας έκδοσης καλύπτονται από τις προαιρετικές εισφορές μελών και φίλων μας

ΜΟΝΤΑΖ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Π. ΜΠΟΥΡΗΣ - Π. ΣΤΡΑΤΟΣ Ο.Ε

Στοά Ορφεία - Ιωάννινα

Τηλ.: 77433 - 25634 - FAX: 77871

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

ΑΡΙΘ ΠΡΩΤ. 690

Καλαρρύτες 12 Ιανουαρίου 1981

ΠΡΟΣ

Τον κ. Πρόεδρο του Συλλόγου Καλαρρυτών

Αθήνα

Κύριε Πρόεδρε,
Πήραμε την από 2-12-1980 επιστολή σας και απαντούμε, με λίγη βέβαια καθυστέρηση, γιατί η σύγκληση του συμβουλίου μόλις προχθές έγινε. Σας ευχαριστούμε για την ενημέρωσή και προσηνούς για τις προσπάθειες που καταβάλλετε προς την κατεύθυνση του επίμαχου προβλήματος, της διανοίξεως δηλαδή του δρόμου, που όλους μας απασχολεί.

Όσον αφορά το θέμα του κόρου για την τοποθέτηση της προτομής του Σπύρου Λάμπρου στην κεντρική πλατεία του χωριού, σας πληροφορούμε, ότι το κοινοτικό συμβούλιο ουδέμια αντίρρηση έχει, μάλιστα δε με χαρά θα βοηθήσει την προσπάθεια η οποία ομολογουμένως θα είναι αξιόλογη.

Η τοποθέσις που αναφέρετε για την τοποθέτηση είναι στη διάθεσή σας, με τη διαφορά, ότι στο χώρο της κεντρικής πλατείας υπάρχουν και άλλα σημεία τα οποία μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλα για την τοποθέτηση της προτομής. Το ζήτημα θα συζητηθεί και ξανά, επί τόπου, και θα βρεθεί η λύση.

Τελειώνοντας, σας διαβιβάζω τους χαιρετισμούς των εδω συμπατριωτών και από μέρους μου, καθώς και από μέρος των μελών του κοινοτικού συμβουλίου, δεχτείτε τις ευχαριστίες μας για τις ενέργειές σας και την αγάπη προς την γενέτειρά και σας ευκόμαστε χρόνια πολλά και κάθε ευτυχία στον καινούργιο χρόνο.

Με εκτίμηση
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
Σ. ΜΠΑΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΤΟΥΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ανακοίνωση

Ο Σύλλογος των Καλαρρυτινών Αθηνών στις 15 Αυγούστου 1981 ημέρα Σάββατο, γιορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, πραγματοποιεί στους Καλαρρύτες τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Σπύρου Λάμπρου, καθηγητού Πανεπιστημίου, Ακαδημαϊκού και Πρώτουπουργού της Ελλάδος. Η προτομή φιλοτεκνήθηκε με δαπάνη του Συλλόγου.

Το πρόγραμμα της τελετής:

Θεία λειτουργία - Επιμνημόσυνη δέηση υπέρ των πεσόντων. Κατάθεση στεφάνου στο μνημείο των πεσόντων. Αποκαλυπτήρια της προτομής.

Παρακαλούνται οι ξενιτεμένοι χωριανοί και όσοι άλλοι τιμούν τη μνήμη του Σπ. Λάμπρου να τιμήσουν με την παρουσία τους την τελετή.

Το Συμβούλιο του Συλλόγου
ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΕΛΙΜΕΖΗΣ Πρόεδρος
ΚΙΚΗ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Γ. Γραμματέας

ΠΕΘΑΝΕ ΧΘΕΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΑ 94 ΕΤΩΝ Η ΛΙΝΑ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (1887-1981)

Η πρώτη Ελληνίδα Υπουργός

Πέθανε, χθες το μεσημέρι, από εγκεφαλικό επεισόδιο, σε ηλικία 94 ετών, η Λίνα Τσαλδάρη, σύζυγος του πρώην πρωθυπουργού Παναγή Τσαλδάρη.

Η εκλιπούσα, η οποία διετέλεσε υπουργός Κοινωνικής Προνίας στο διάστημα 1956-58, (η πρώτη Ελληνίδα που αναδείχθηκε σ' αυτό το αξίωμα), γεννήθηκε στην Αθήνα το 1887.

Κατά τους Βαλκανικούς και όλους τους μετέπειτα πολέμους εργάστηκε ως εθελόντρια αδερφή του Ε.Ε.Σ., του οποίου ήταν επιθεωρήτρια. Ασχολήθηκε με τα δικαιώματα της γυναίκας και εξελέγη βουλευτής της Ε.Ρ.Ε. στις εκλογές του 1956 και 1958.

Αντιπροσώπευε την Ελλάδα στην "Επιτροπή θέσεως Γυναικός" του Ο.Η.Ε., μετέσχε στην ελληνική αντιπροσωπεία κατά την 8η Γενική Συνέλευση του οργανισμού και διετέλεσε πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Μέλος του Ε.Ε.Σ., της Εθνικής Επιτροπής της Ουνέσκο και πολλών άλλων οργανώσεων, η Λίνα Τσαλδάρη, είχε τιμηθεί με πολλές διακρίσεις, όπως ο Ανώτερος Ταξίαρχος Ευνοίας, ο Χρυσός Σταυρός Γεωργίου Α', το Μετάλλιο Εξαίρετων Πράξεων, των Βαλκανικών Πολέμων και ο Σταυρός Εθνικού Αγώνος. Γνώριζε αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά και ιταλικά.

Η κηδεία της θα γίνει αύριο στις 4 μ.μ. από το Α' Νεκροταφείο Αθηνών.

Η Λίνα Τσαλδάρη σε τελευταία φωτογραφία της

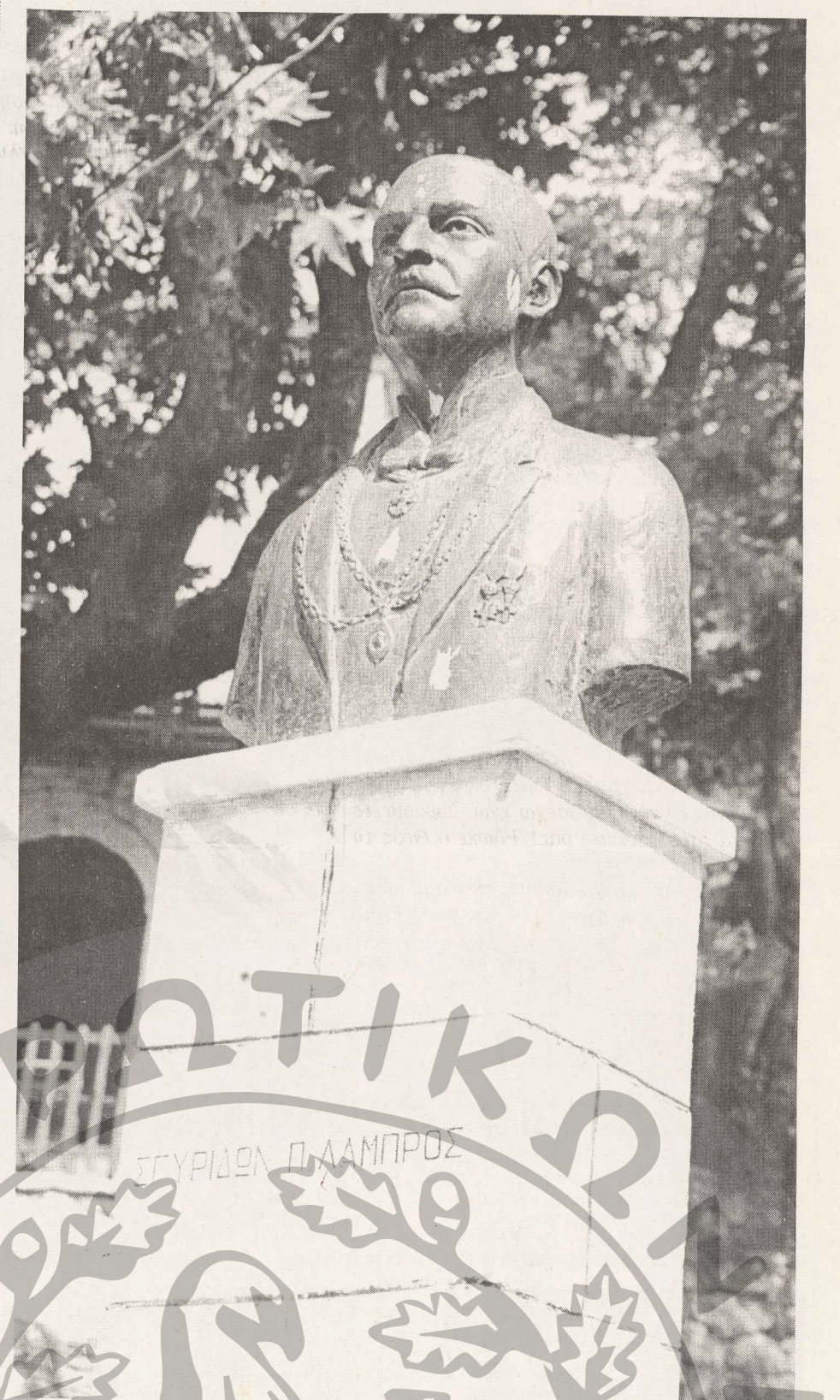
Η προτομή στους Καλαρρύτες του αείμνηστου και μεγάλου συμπατριώτη μας ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ, Πρωθυπουργού

Αυγούστου 1981 έγιναν τα αποκαλυπτήριά της, με επίσημη τελετή.

Τον ίδιο χρόνο 1981 πέθανε στην Αθήνα η αεί-

απονομή της δέουσας τιμής σε κορυφαίους συμπατριώτες μας.

Στο επόμενο φύλλο θα αναφερθούμε στη

γού της Ελλάδας, καθηγητή Πανεπιστημίου, Ακαδημαϊκού και διακεκριμένου συνγράφου, τοποθετήθηκε με ενέργειες και πρωτοβουλία του Συλλόγου των εν Αττική Καλαρρυτινών και στις 15

μνηστή και διακεκριμένη συμπατριώτισσά μας ΛΙΝΑ ΤΣΑΛΔΑΡΗ, πρώτη ελληνίδα Υπουργός.

Είναι ευχάριστο το γεγονός, όταν οι Σύλλογοι αναλαμβάνουν τέτοιες πρωτοβουλίες, για δράση και άλλων Συλλόγων του χωριού μας.

Τα έγγραφα και τα κείμενα που δημοσιεύονται μας τα έστειλε ο εξαιρετικός Καλαρρυτινός στην Αθήνα κ. ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΕΛΙΜΕΖΗΣ.

Με το σχετικό έγγραφο του Υπουργείου ανέβηκε στο διαδίκτυο και το ειδικό τμήμα διακίνησης της εφημερίδας μας.

Κατόπιν αυτού, αγαπάτοι συμπατριώτες και φίλοι της εφημερίδας μας, σας παρακαλούμε θερμά να ενισχύσετε την προσπάθειά μας, για την απρόσκοπτη έκδοσή της.

Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Ενοριακού Ναού Αγίου Νικολάου Καλαρρυτών

Από το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ενοριακού Ναού ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Καλαρρυτών, ανακοινώνεται ότι, συνεχίζονται οι προσφορές για την ανακαίνιση και συντήρηση του Ιερού Ναού, από συμπατριώτες και φίλους του χωριού, όπως παρακάτω:

1. Αντωνίου Δημήτριος Απ., από Φάρασα, Δοχ. 10.000
2. Βογιάνος Χρήστος Κων. από Οινόφυτα Αττικής, Δοχ. 15.000
3. Ρούκης Βασίλειος Γεωργ., από Τρίκαλα Δοχ. 60.000
4. Φασούλας Γεώργιος Αποστ. από Λάρισα, Δοχ. 10.000

5. Παπαδημητρίου Βλάσιος, Ιερέας, από Καταράχτη Τζουμέρκων, στη μνήμη της συζύγου του Γεωργίας, Δοχ. 50.000
6. Μπαρμπουτίτης Κων/νος Βασ., από Ιωάννινα Δοχ. 10.000 στη μνήμη του θείου του Ευαγγέλιου Μπαρμπουτίτη.

7. Δογογιάνης Νικόλαος, Ιατρός από Ιωάννινα Δοχ. 100.000

8. Φαρίνα - Τσόλα Ευδοξία από Νέα Υόρκη Δοχ. 10.000

9. Ζαφειρίου - Βογιάννου Ελένη από Αθήνα αντί στεφάνου στον Παναγιώτη Κορδατζή Δοχ. 10.000

10. Οι συμπατριώτες και φίλοι από τα Τρίκαλα πρόσφεραν τα παρακάτω ποσά:

- Γκογκάκης Αθανάσιος 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων - αδερφών

- Μπαλωμένος Χρήστος του Αλεξάνδρου 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Μπουτσιας Κων/νος του Χριστοφόρου 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Παράλλη - Μόκκα Α. Ευτυχία 10.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Γιακίμης Βασίλειος 10.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων-αδερφών

- Μπουτσιας Αναστάσιος 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Σακκάς Βασίλειος 10.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων.

- Μπουτσιας Κων/νος του Παναγιώτη 10.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων.

- Μπαλωμένος Χρήστος του Δημητρίου

- μνήμην γονέων.

- Ρούκης Βασίλειος 30.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Γεωργίου 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων.

- Σταμιουλάκης Γεώργιος 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Βραντζάς Χαρίλαος 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων.

- Ρούκης Βασίλειος 10.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων.

- Ρούκης Βασίλειος 10.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων.

- Αθανασίου - Ρούκη Ηλέκτρα 15.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Γκοργόλης Νικόλαος 50.000 Δοχ. εις μνήμην της συζύγου του Πόπης.

- Ανδρέας και Βασίλης Γκοργόλης 100.000 Δοχ. εις μνήμην της Πόπης.

- Σόγιας Ελευθέριος 50.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων και αδερφών.

- Κόφρα Ελένη 5.000 Δοχ. εις μνήμην του συζύγου της.

- Αφού Στέργιου Σαράντη (ΤΥΡΑΣ Α.Ε.) 30.000 Δοχ. εις μνήμην του πατέρα τους.

- Αφού Ντιροκάλη (DIRO ABEE) 10.000 Δοχ.

11. Οι συμπατριώτες συγγενείς και φίλοι του αείμνηστου Αλεξάνδρου Απ. Αρλέτου, αντί στεφάνου προσέφεραν:

- Γκατζόγιας Ηλίας Απ. Δοχ. 10.000

- Γεωργίου Αλεξάνδρου Γεωργ. Δοχ. 10.000

- Γεωργίου Νικόλαος Βασ. Δοχ. 10.000

- Τσόκας Παναγιώτης Κων. Δοχ. 10.000

- Τσόκας Σπυρίδων Κων. Δοχ. 10.000

- Αρλέτος Κων/νος Γεωργ. Δοχ. 10.000

- Κατάκης Σωτήριος Απ. Δοχ. 10.000

- Γκογκάκη Μαργαρίτα Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκογκάκης Βασίλειος Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκογκάκης Δημήτριος Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκογκάκης Κων/νος Πέτρου Δοχ. 10.000

- Αρλέτος Βασίλειος Γεωργ. Δοχ. 10.000

- Κοταρέλας Μιχαήλ Ηλία Δοχ. 10.000

- Γκογκάκης Χρήστος Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκατζόγιας Σωτήριος Ηλία Δοχ. 5.000

- Τσόκας Παρασκευή Κων. Δοχ. 5.000

- Γκατζόγιας Αποστόλος Ηλία Δοχ. 5.000

- Γεωργίου Βασίλειος Νικ. Δοχ. 5.000

- Κοταρέλας Χρήστος και Βάσω Γεωργ. Δοχ. 10.000

- Τσόκας Νικόλαος και Γιαννούλα Βασ. Δοχ. 5.000

- Γκογκάκης Θεόδωρος Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκογκάκης Σωτήριος Πέτρου Δοχ.

ΕΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΗΣ

Ο καλοκάγαθος συμπατριώτης μας ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΜΗΤΡΟΓΙΩΡΓΟΣ που διαμένει στα Γιάννενα, έχει δώσει απτά δείγματα των ποιητικών και των συγγραφικών του ικανοτήτων και της συνεχούς προσπάθειάς του να διορθώσει τα κακώς έχοντα σ' αυτόν τον κόσμο.

Χωρίς να φειδεται κόπων και εξόδων γράφει συνεχώς και θίγει με επιτυχία θέματα και προβλήματα της παλαιάς και σύγχρονης ζωής, πάντοτε με ιδιαίτερη αγάπη για τους Καλαρρυτίτες.

Συγκεκριμένα έχει εκδώσει μέχρι σήμερα τα παρακάτω βιβλία, που αξίζει να τα προμηθευτούν και να τα διαβάσουν οι συμπατριώτες μας και οι φίλοι του χωριού μας:

1. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ - Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΙΚΗ
2. Ο ΥΠΗΡΕΤΩΝ, ΥΠΗΡΕΤΕΙ ΚΑΙ ΝΙΚΑ
3. Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ

- 10.000

- Γκογκάκης Ηλίας Πέτρου Δοχ. 10.000

- Δογογιάνης Χριστόφορος Σωτ. Δοχ. 10.000

- Γεωργίου 5.000 Δοχ. εις μνήμην γονέων

- Τσόκας Παναγιώτης Κων. Δοχ. 10.000

- Τσόκας Σπυρίδων Κων. Δοχ. 10.000

- Αρλέτος Κων/νος Γεωργ. Δοχ. 10.000

- Κατάκης Σωτήριος Απ. Δοχ. 10.000

- Γκογκάκη Μαργαρίτα Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκογκάκης Βασίλειος Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκατζόγιας Σωτήριος Ηλία Δοχ. 5.000

- Τσόκας Παρασκευή Κων. Δοχ. 5.000

- Γκατζόγιας Αποστόλος Ηλία Δοχ. 5.000

- Γεωργίου Βασίλειος Νικ. Δοχ. 5.000

- Κοταρέλας Χρήστος και Βάσω Γεωργ. Δοχ. 10.000

- Τσόκας Νικόλαος και Γιαννούλα Βασ. Δοχ. 5.000

- Γκογκάκης Θεόδωρος Πέτρου Δοχ. 10.000

- Γκογκάκης Σωτήριος Πέτρου Δοχ.

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

- 10.000

Οι πρόσφατοι κρίκοι της αλυσίδας αγάπης και τα καινούργια φτερά για το Σύνδεσμο και την εφημερίδα μας είναι:

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Κ.Ν.»

- Δέκα χιλιάδες (10.000 Δοχ.) ο κ. Ιωάννης Θεοκάρης, Λυκαίρκης, που διαμένει στα Γιάννενα **στη μνήμη του αειμνήστου Θεοδώρου Μπαργιάννη.**

- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 Δοχ.) ο κ. Θεολόγος Σαββίδης, που διαμένει στην Καλαμάτα.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) ο κ. Ευστάθιος Μπάστας, Θεολόγος - Λογοτέχνης, που διαμένει στην Αθήνα.

- Δεκαπέντε χιλιάδες (15.000 Δοχ.) η κ. Πολυτίμη Σιάμου-Ταμπάκη, που διαμένει στην Θεσσαλονίκη.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) ο κ. Παντελής Κουτσονίκας, που διαμένει στο Αιγάλεω.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) η κ. Καλλιόπη Στούμπη, που διαμένει στην Αθήνα.

- Επτά χιλιάδες πεντακόσιες (7.500 Δοχ.) ο κ. Γεώργιος Νέσσης, που διαμένει στη ΓΡΑΜ.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) ο κ. Χρήστος Βασ. Μπελεμέζης που διαμένει στην Αθήνα.

- Τρεις χιλιάδες (3.000 Δοχ.) η κ. Αγγελική Μπότση, που διαμένει στην Πρέβεζα.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) ο κ. Κων/νος Μουσαφίρης του Αχιλλέα, που διαμένει στην Κορυφή-Ηρακλίας.

- Δέκα χιλιάδες (10.000 Δοχ.) η κ. Παρασκευή Τζαλαβρά, που διαμένει στη Θεσσαλονίκη.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) ο κ. Σοφοκλής Μπακαγιάννης, Έμπορος που διαμένει στην Αθήνα.

- Δέκα χιλιάδες (10.000 Δοχ.) η κ. Τζένη Γκατζόγια, που διαμένει στη Θεσσαλονίκη.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) ο κ. Βασίλειος Ζαρόγκας, που διαμένει στη Θεσσαλονίκη.

- Δέκα χιλιάδες (10.000 Δοχ.) ο κ. Σωτήριος Μπριάκος, που διαμένει στην Αθήνα.

- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 Δοχ.) ο κ. Ιωάννης Ρούκης, που διαμένει στο Μαχαίρα Αιτωλοακαρνανίας.

- Πέντε χιλιάδες (5.000 Δοχ.) η κ. Αγαθή Ριζάκη, που διαμένει στα Γιάννενα.

- Δέκα χιλιάδες (10.000 Δοχ.) ο κ. Ελευθέριος Σόγιας, που διαμένει στα Τρίκαλα.

- Τρίατα χιλιάδες (30.000 Δοχ.) η κ. Τσιάνη Αθηνά, που διαμένει στη Φλώρινα.

- Δύο χιλιάδες (2.000 Δοχ.) ο κ. Δημήτριος Κακούρης έμπορος, που διαμένει στην Ηγουμενίτσα Θεσπρωτίας.

- Δέκα χιλιάδες (10.000 Δοχ.) ο κ. Γεώργιος Μόκας που διαμένει στο Κεραμίδι - Φαρκαδόνας Τρικάλων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

♦ Αρραβωνιάστηκε ο εκλεκτός συμπατριώτης μας **ΠΕΤΡΟΣ ΓΚΟΓΚΑΚΗΣ** του **Ηλία**, Μαρμαροτεχνίτης με την εκλεκτή της καρδιάς του **ΟΛΓΑ ΚΟΥΤΑΡΕΛΑ** του **Γεωργίου** από τη Φαρκαδόνα Τρικάλων, απόφοιτο Νοσηλευτικής Σχολής.

ΓΑΜΟΙ

♦ Στις 3 Μαΐου 1997 πραγματοποιήθηκε στον Ιερό Ναό Αγίας Μαρίας Ιωαννίνων ο γάμος της εκλεκτής συμπατριώτισσάς μας **ΟΛΓΑΣ ΦΑΣΟΥΛΑ** του Χρήστου με τον εκλεκτό της καρδιάς της **ΑΛΚΙΒΙΑΔΗ ΝΑΣΙΚΑ** του **Διαμαντή**.

♦ Στις 23 Αυγούστου 1997, πραγματοποιήθηκε στον Ιερό Ναό του Αγίου Δημητρίου Νέας Σμύρνης - Λαρίσης ο γάμος του εκλεκτού συμπατριώτη μας **ΠΑΥΛΟΥ ΓΚΑΤΣΟΓΙΑ** του Παντελή με την εκλεκτή της καρδιάς του **ΜΑΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ**.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου μας συγχαίρει θερμά Α) το εκλεκτό ζεύγος των **μνηστευμένων** και τους εύχεται "**ΚΑΛΑ ΣΤΕΦΑΝΑ**" και Β) τα εκλεκτά ζεύγη που παντρεύτηκαν και τους εύχεται "**ΧΑΡΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΗ ΖΩΗ**".

ΘΑΝΑΤΟΙ

- Πέθανε στα Γιάννενα ο αειμνήστος συμπατριώτης μας Χρήστος Ζορμπάλας.

- Πέθανε στα Γιάννενα στις 18 Ιουλίου 1997 και ενταφιάστηκε στον Τύρναβο Λαρίσης, ο αειμνήστος συμπατριώτης μας ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ του Στέργιου.

- Πέθανε στο Δροσικόχωρι Ιωαννίνων στις 15 Αυγούστου 1997 και ενταφιάστηκε εκεί, ο αειμνήστος συμπατριώτης μας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΛΕΤΟΣ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου μας εκφράζει τη θαυμάσια λύπη και οδύνη του, για το θάνατο των εκλεκτών και λίαν αγαπητών χωριανών μας, συλλυπεείται τους και τους συγγενείς τους και εύχεται το χάρμα που τους σκέπασε να είναι ελαφρύ και η μνήμη τους αιώνια.

ΚΑΙ "ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ" ΕΙΧΕ ΙΔΡΥΘΕΙ ΤΟ 1910 ΣΤΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ

Μια ακόμη αξιοσημείωτη δραστηριότητα των αιεμνήστων συμπατριωτών μας, φέρει σε φως σήμερα η Εφημερίδα μας. Μια δραστηριότητα με εμφανή εθνικό στόχο και τελούσε κάτω από τη βάρβαρη τουρκική δουλεία.

Συγκεκριμένα στις 3 Ιουλίου του 1910 ανακοινώθηκε σ' όλους τους συμπατριώτες μας η ίδρυση του ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ "Η ΠΙΝΔΟΣ". Την ανακοίνωση υπέγραψε η Διοικούσα Επιτροπή που αποτελείτο από τους αιεμνήστους συμπατριώτες μας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΑΖΑΚΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩ. ΓΙΑΚΟΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟ Γ. ΜΠΙΖΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΓΑΤΣΟΥΛΗ και
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡ. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
Ιδού η ανακοίνωση:

και Εθνικού.

Αλλ' επειδή οι πόροι τυγχάνουσιν ελάχιστοι απέναντι του επιδιωκόμενου μεγάλου σκοπού, αν ανελάβομεν, εκκαλούμεν τα Υμέτερα ευγενή και φιλοπάτριδα αισθήματα, όπως προσέλθωτε εράσιμα αρωγοί προσφέροντες προς επίτευξιν του Ιερού τούτου σκοπού, βέλαιοι όντες ότι θα ιδίτε τα τέκνα της προσφιούς μας πατρίδος Καλαρρυτών, όταν επιστή η στιγμή, δρέποντα κότινον και δάφνην προς στέφην της μεγάλης μητρος Ελλάδος.

Πεισθηθέντες ότι θέλετε συμμεροσθί τη ιδέα ταύτη ευχαριστούμεν εκ των προτέρων.

Άσκηση σύγχρονης σκοποβολής, από ομάδα του Σκοπευτικού Ομίλου Ιωαννίνων

Εν Καλαρρυτίσας τη 3 Ιουλίου 1910.

Η διοικούσα επιτροπή
ΝΙΚ. Σ. ΜΠΑΖΑΚΗΣ
ΓΕΩΡΓ. ΙΩ. ΓΙΑΚΟΣ
ΓΡΗΓΟΡ. Γ. ΜΠΙΖΟΣ
ΑΘΑΝΑΣ. ΓΑΤΣΟΥΛΗΣ
ΝΙΚ. ΧΡ. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

Όθεν μετά χαράς αγγέλομεν, ότι ιδρύσασιν

ΛΑΪΚΟΝ - ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΣΚΟΠΕΥΤΗΡΙΟΝ

υπό των άνω τίτλων, έχοντες την πεποίθησιν, ότι συντελούμεν εις πλήρωσιν πόθου θερμού και σκοπού ευγενούς

Το στοιχείο αυτό μας το παραχώρησαν ευγενής τα παιδιά του αιεμνήστου ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΕΛΑ.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΑΣ

Ο ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΑΣ ΣΕ ΔΥΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Στις 14 Ιουλίου 1997 ξεκίνησε ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ", τμήμα του ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ "Η ΠΙΝΔΟΣ" (έτος ίδρυσης 1917) για 18ήμερη περιοδεία στην Κεντρική Ευρώπη, προκειμένου να συμμετάσχει σε δύο μεγάλα παγκόσμια Φολκλορικά Φεστιβάλ της Γαλλίας και της Ουγγαρίας. Το πολυήμερο ταξίδι είχε οργανωθεί με επιμέλεια και ήγelo, για να εξυπηρετήσει όχι μόνο τις ανάγκες των δύο Φεστιβάλ αλλά και επιμορφωτικούς σκοπούς των νέων του Χορευτικού Ομίλου.

Αρχηγός της αποστολής ο Πρόεδρος του Συνδέσμου κ. ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ και υπαρχηγός ο Γενικός Γραμματέας κ. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΟΥΣΑΦΙΡΗΣ.

Χοροδιδάσκαλος ο καταξιωμένος στον τομέα του κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΟΥΣΙΑΣ και μουσικοί οι κ.κ. Παπαζώης Γεώργιος, κλαρίνο, Καραπάνος Κων/νος, βιολί, Μπουζάνης Κων/νος, μπουζούκι-λαούτο, Ρούπας Αλέξανδρος, ντέφι, τουμπερλέκι.

Στις 10 π.μ. της 14ης Ιουλίου ο Χορευτικός Όμιλος επιβιβάστηκε στην Ηγουμενίτσα στο πολυτελές κρουαζιερόπλοιο "Strintzis lines", με προορισμό το ιταλικό λιμάνι της ΑΓΚΩΝΑ, όπου έφτασε στις 9 π.μ. την επομένη το πρωί 15-7-1997. Κατά τη θαλάσσια διαδρομή από Ηγουμενίτσα στην Αγκώνα, οι καλλιτέχνες του Λαογραφικού και Χορευτικού Ομίλου έπαιξαν Δημοτικά και άλλα παλαιά και αδέχαστα τραγούδια και έγιναν αιτία να διασκεδάσουν με χαρά και ενθουσιασμό οι Έλληνες και ξένοι του καραβιού, μέχρι τις πρωινές ώρες.

Επί αποδεικνύεται για μια ακόμη φορά, ότι απ' όπου κι αν περνά ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ", σκορπίζει το κέφι και τη χαρά και διαδίδει κάθε στιγμή και ώρα την όμορφη μουσική και χορευτική Ελληνική Παράδοση.

Στις 10 π.μ. της 15ης Ιουλίου ανεχώρησε από την ΑΓΚΩΝΑ και μέσω Μιλάνου, της όμορφης πόλης ΑΟΣΤΑΣ, της εντυπωσιακής και ορεινής κοινοπόλεως ΚΟΥΡΜΑΓΙΕΡ και του Ορεινού Όγκου Coldu Breuil (ύψους 2925 μ.) με άπειρες φυσικές ομορφιές και περι-

τών "ARCS" σε ύψος 1600 μ. και την παρακολουθούσαν εκτονάδες Γάλλοι και ξένοι, η δε δεύτερη στην έδρα του Φεστιβάλ, παρουσία των Αρχών της πόλεως, φιλοτέχνων και πλήθος κόσμου.

Οι Έλληνες χορευτές, που σε κάθε εκδήλωσή τους είχαν σε επίκαιρη θέση την Ελληνική Σημαία και το Λάβρο του Πατριωτικού Συνδέσμου Καλαρρυτών "Η ΠΙΝΔΟΣ", θαμάστηκαν και επαινέθηκαν ιδιαίτερα, τόσο για τη χορευτική τους δεινότητα και την πίστη τους στην Ελληνική Παράδοση, όσο και για τις εντυπωσιακές στολές τους.

Στις 17 Ιουλίου 1997 οι νέοι του Λαογραφικού και Χορευτικού Ομίλου "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" με πρωτοστάτη τον ορειβάτη και αρχηγό τους κ. Κώστα Μπαρμπούτη ανέβηκαν πεζοπορώντας στην κορυφή των Άλπεων "Les Arcs", 2.100 μ., απ' όπου αντικρούσαν ένα ανεπανάληπτο θέαμα και ενθουσιάστηκαν πραγματικά από τις υπέροχες ορειβατικές, χιονοδρομικές και αναρριχητικές εγκαταστάσεις, τα δεκάδες τελεφερίκ, τους ποδηλατόδρομους επάνω στο βουνό και προπαντός τις πανύψηλες κορυφές των Άλπεων με πρώτη το Mont Blanc (ύψ. 4807 μ.) και τις άλλες που ακολουθούν: La Grande Casse (ύψ. 3.855 μ.), Aiguille des Glaciers (ύψ. 3.816 μ.), La Grande Motte (ύψ. 3.653 μ.), La Grande Aiguille Rousse (ύψ. 3.482 μ.), Pointe de la Calise (ύψ. 3.343 μ. όλες χιονισμένες και άλλες μικρότερες, κάτω των 3.000 μέτρων. Ήταν πραγματικά ένα ανεπανάληπτο θέαμα, που θα μείνει αδέχαστο, σ' όσους το αντίκρυσαν, για πολλά χρόνια.

Την Κυριακή 20 Ιουλίου 1997 πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχείο του Bourg-St-Maurice, όπου μεταξύ των άλλων κυμμάτιζε και η Ελληνική Σημαία, η τελετή λήξεως του 11ου Παγκόσμιου Φολκλορικού Φεστιβάλ και η ανταλλαγή αναμνηστικών δώρων.

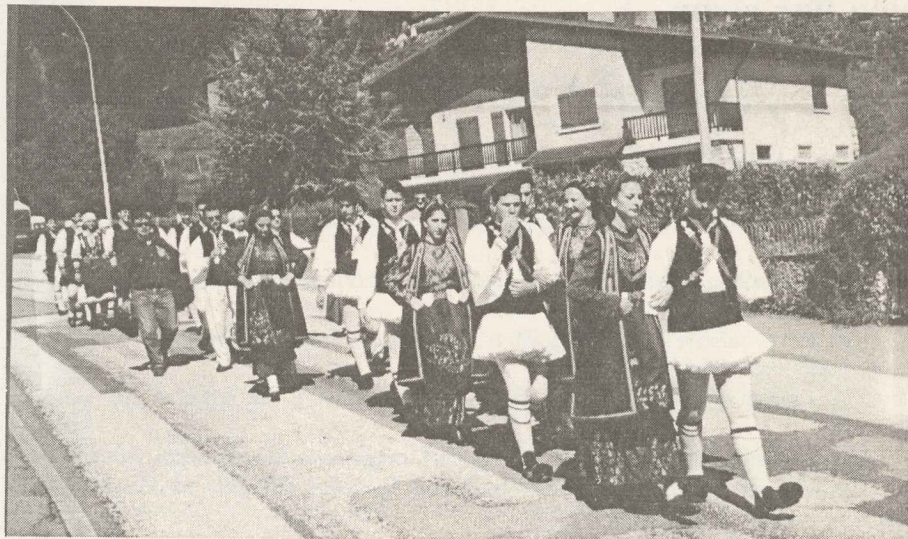
Παρόντες στην τελετή ο Πρόεδρος του Γενικού Συμβουλίου της Επαρχίας Σαβοΐας της Γαλλίας κ. Michel Barnier, η Δήμαρχος της πόλεως κ. Jacqueline POLETTI με το Δημοτικό της Συμβούλιο, ο Γενικός Δ/ντής του Φεστιβάλ κ. Jean-Pierre SARDINO και άλλοι παράγοντες του Φεστιβάλ, οι Αρχές της πόλεως και

αν βρεθεί με την απόδοσή του, το ήθος του και τη βαθιά του πίστη στη γνήσια πολιτιστική μας παράδοση.

Το απόγευμα της 20ης Ιουλίου ο Όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" ανεχώρησε από το Bourg-St-Maurice και αφού πέρασε από τη γραφική Γαλλική πόλη Annecy και τις όμορφες πόλεις της Ελβετίας Γενεύη, Λωζάνη, Βέρνη και Ζυρίχη κατέληξε τις πρωινές ώρες της 21ης

του Συνδέσμου Καλαρρυτών "Η ΠΙΝΔΟΣ" και τα συνοδεύοντα αυτόν μέλη του Διοικητικού του Συμβουλίου.

Την 28η Ιουλίου το πρωί έγινε η αναχώρηση του Ομίλου από τη φιλόξενη Gyalai με πρώτο προορισμό την πρωτεύουσα της Ουγγαρίας ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ, όπου έφτασε στις 9 π.μ. και αμέσως άρχισε η 4/ωρη ξεναγήση στην πόλη από ειδικό ξεναγό ελληνικής καταγωγής.

Οι νέοι του Χορευτικού μας Ομίλου, παρελαύνουν στις 20-7-1997, στη Γαλλική πόλη Bourg - St - Maurice

Ιουλίου στους εντυπωσιακούς καταρράκτες του ποταμού RHNOY, που βρίσκονται κοντά στη Γερμανική πόλη Schaffhausen.

Συνεχίζοντας τα επιμορφωτικά ταξίδια του ο Όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" έφτασε το μεσημέρι της ίδιας ημέρας στο γραφικό νησάκι Lindau, επί της Ελβετικής λίμνης Κωσταντίνης και παρέμεινε στην όμορφη αυτή περιοχή επί τρεις ώρες. Στη συνέχεια περνώντας από τη Νότιο Γερμανία και έδω από το Μόναχο, έφτασε τις απογευματινές ώρες στην ιστορική πόλη της Αυστρίας SALZBURG, όπου αφού επισκέφτηκε τα διάφορα αξιοθέατα, διανυκτέρευσε σ' ένα ωραιότατο ξενοδοχείο.

Τις πρωινές ώρες της 22ας Ιουλίου βρέθηκε στην πρωτεύουσα της Αυστρίας τη ΒΙΕΝΝΗ, στην οποία ξεναγήθηκε επί 4/ωρο από ειδικό ξεναγό, ελληνικής καταγωγής. Συγκεκριμένα τα μέλη του Ομίλου επισκέφθηκαν το γιγαντιαίο διαστάσεων παλαιό αυτοκρατορικό ανάκτορο του Χόφμπουργκ, έδρα των Αββούργων, την Ελληνική συνοικία και Εκκλησία, το σπίτι του μαρτυρικού Ρήγα Φεραίου και άλλα αξιοθέατα της ιστορικής πόλεως.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας βρέθηκαν στη ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ την πρωτεύουσα της Ουγγαρίας και απ' εκεί μετά από 3/ωρο ταξίδι έφθασαν στην όμορφη Ουγγρική πόλη Gyalai (Γκιούλα), που βρίσκεται στα Ν.Α. της Ουγγαρίας και απέχει 6 χιλιόμετρα από τα Ρουμανικά Σύνορα.

Στην πόλη αυτή άρχισε στις 23 Ιουλίου 5/ήμερο Φολκλορικό Φεστιβάλ, στο οποίο μετείχε ο όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ".

Η στέγαση στο Κοινοτικό Κέντρο της πόλεως υπήρξε αρκετά ικανοποιητική και η φιλοξενία των υπευθύνων του Φεστιβάλ άριστη.

Οι εκδηλώσεις του Φεστιβάλ πραγματοποιούνταν τις απογευματινές ώρες στο κάστρο της πόλεως, όπου

Συγκεκριμένα επισκεφθηκαν την πλατεία των ηρώων του Ουγγρικού Λαού, τον προμαχώνα των ψαράδων, τη γέφυρα της Μαργαρίτας και το νησί της που χωρίζει τον ποταμό Δούναβη σε δύο ποτάμια, τα οποία εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη, με το μεγαλείο τους. Τα μέλη του ομίλου θαύμασαν επίσης το μεγαλόπρεπο κτίριο του Ουγγρικού Κοινοβουλίου και τα άλλα παραδοσιακά κτίρια της ιστορικής γητόλεως.

Το μεσημέρι της ίδιας ημέρας ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος "Καλαρρυτές" ανεχώρησε από τη Βουδαπέστη και μέσω της πόλεως Γκρατς της Αυστρίας και της γραφικής Βενετίας έφτασε στις 8 π.μ. της 29ης Ιουλίου 1997 στο Ιταλικό λιμάνι της ΑΝΓΩΝΑ, όπου στις 12 το μεσημέρι επιβιβάστηκε στο κρουαζιερόπλοιο "Strintzis lines" επιστρέφοντας στην Ελλάδα.

Στο πλοίο συναντήθηκε με τον Χορευτικό Όμιλο "ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΝΕΣ" που επέστρεφε από την "ΕΥΡΩΠΑΔΑ" της Ελβετίας με αρχηγό και πρόεδρό του την αγέραστη, ακούραστη και δραστήρια κ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΦΩΤΙΑΔΟΥ.

Στο παραδοσιακό γλέντι που άρχισαν οι Μουσικοί και οι νέοι του Λαογραφικού και Χορευτικού Ομίλου "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" και κράτησε μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες της 30ης Ιουλίου έλαβαν μέρος και οι νέοι του "ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΝΕΣ", καθώς και πολλοί Έλληνες και ξένοι, που ταξίδευαν για την Ελλάδα.

Με την ικανοποίηση ζωγραφισμένη στο πρόσωπό τους, έφτασαν στην Ηγουμενίτσα τα μέλη του Ομίλου "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ", όχι μόνο για την εκπληκτική παρουσία τους στα δύο Φεστιβάλ, που έλαβαν μέρος, αλλά προπαντός γιατί προβάλλαν μεθοδικά και αποτελεσματικά σε πέντε Ευρωπαϊκές χώρες τα Γιάννενα, την Ήπειρο και γενικότερα την πατρίδα μας την ΕΛΛΑΔΑ, αφού διέδωσαν στις χώρες αυτές τα παρακάτω έντυπα:

1. 1000 φυλλάδια για το Νομό Ιωαννίνων, στην

Από αριστερά προς τα δεξιά: Η Δήμαρχος του Bourg, η Αντιδήμαρχος, ο Γενικός Διευθυντής του Φεστιβάλ και ο Πρόεδρος του Συνδέσμου "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" σε εκδήλωση στο Δημαρχείο της πόλης.

φημες ορειβατικές εγκαταστάσεις, έφτασε στην εκπληκτική ομορφιά πόλη Bourg-St-Maurice, έδρα του πρώτου Φεστιβάλ, που βρίσκεται σε κοιλάδα των Γαλλικών Άλπεων και περιτριγυρίζεται από υψηλές κορυφές, άνω των 3.000 μέτρων.

Ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος στεγάστηκε σε Κολέγιο για αθλητές της Χιονοδρομίας του Ορειβατικού Σκι και της Αναρρίχησης, αθλήματα πολύ διαδεδομένα στην περιοχή αυτή, όπως και το Κανόε-Καγιάκ. Η στέγαση υπήρξε ικανοποιητική, η δε περιποίηση των Γάλλων, υπευθύνων του Φεστιβάλ, υποδειγματική.

Κατά τη 5/ήμερη παραμονή του στο πεντακάθαρο,

αντιπροσωπείες των Φολκλορικών συγκροτημάτων, συνοδευόμενες από δύο χορευτές.

Κατά την τελετή λήξεως επεκράτησε μεγάλη εγκαρδιότητα, ο δε Γενικός Δ/ντής του Φεστιβάλ κ. SARDINO χαρακτήρισε μπροστά σ' όλους τον Πρόεδρο του Πατριωτικού Συνδέσμου Καλαρρυτών "Η ΠΙΝΔΟΣ" και αρχηγό του Χορευτικού Ομίλου, ως τον πλέον συμπαθητικό και καλύτερο αρχηγό Φολκλορικού Συγκροτήματος, απ' όσα έχουν λάβει μέρος κατά καιρούς στα διάφορα Φεστιβάλ στο Bourg.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι δύο μέρες μετά την άφιξη στο Bourg, του Ομίλου "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ", ο πρώην Γενι-

27-7-1997: Στιγμιότυπο από την τελετή λήξης του Φεστιβάλ στο Κοινοτικό Κέντρο της Πόλης Gyalai της Ουγγαρίας.

γεμάτο άνθη και πολλές άλλες φυσικές ομορφιές Γαλλικό Bourg-St-Maurice, ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" πραγματοποίησε δύο λιαν επιτυχίες εμφανίσεις και έλαβε μέρος σε δύο εντυπωσιακές παρελάσεις στους γραφικούς δρόμους της πόλεως μαζί με 12 άλλα χορευτικά συγκροτήματα, από διάφορες χώρες της Υφληίου.

Η πρώτη εμφάνιση πραγματοποιήθηκε στον όμορφο οικισμό των Χιονοδρόμων, Ορειβατών και Αναρριχη-

κός Δ/ντής του Φεστιβάλ της όμορφης αυτής πόλεως καθηγητής κ. BORREL Prosper (Γενικός Δ/ντής του 1993), όταν ο Χορευτικός Όμιλος έλαβε μέρος και πάλι στο Φεστιβάλ αυτό) ζήτησε επιμύνη συνάντησης με τον κ. Μπαρμπούτη, τον οποίο υποδέχτηκε με μεγάλη εγκαρδιότητα και άκρας φιλικής αισθημάτων. Τα γεγονότα αυτά αποδεικνύουν την ιδιαίτερη σημασία που αποδίδουν οι ξένοι επίσημοι στο Λαογραφικό και Χορευτικό Όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ", που παραδειγματίζει, όπου κι

Η Αντιπροσωπεία του Ομίλου "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" κατά την τελετή λήξης του Φεστιβάλ στην πόλη Gyalai της Ουγγαρίας (27-7-1997)

και το πάρκο της και τις παρακολουθούσαν χιλιάδες άνθρωποι όχι μόνο από την πόλη, αλλά και από τη γύρω περιοχή.

Και στο Φεστιβάλ αυτό ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ", παρουσίασε πάντοτε με εξαιρετική επιτυχία το καθημερινό του πρόγραμμα και απέσπασε τις πλέον ευμενείς κριτικές των υπευθύνων του Φεστιβάλ και των αρχών της πόλεως.

Αξίζει να μνημονευτεί, ιδιαίτερα, η εμφάνιση του Ομίλου "ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ" στις 23 Ιουλίου 1997, σ' ένα μεγάλο Γηροκομείο και Άσylum Ανιάτων 80 χιλιόμετρα μακριά από την πόλη Gyalai.

Και στην πόλη αυτή η τελετή λήξεως του Φεστιβάλ και ανταλλαγής αναμνηστικών δώρων, που πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουλίου 1997 στο Κοινοτικό Κέντρο της πόλεως, υπήρξε εντυπωσιακή και διακρίθηκε για την εγκαρδιότητά της και το έντονο φιλικό της πνεύμα.

Ψυχή των εκδηλώσεων των Χορευτικού Ομίλου και στα δύο Φεστιβάλ ο πετυχημένος και μεθοδικός δάσκαλός του κ. Ευάγγελος Γούσιας, Ψυχή των κοινωνικών εκδηλώσεων και των Δημοσίων Σχέσεων ο Πρόεδρος

Αγγλική, Γαλλική και Γερμανική γλώσσα.

2. 8 αλμπουμ Ελληνικών Τοπίων στην Αγγλική, Γαλλική και Γερμανική γλώσσα (Δοθήκαν σε επίσημα πρόσωπα).

3. 120 αφίσσες, για τους Καλαρρυτές.

4. 100 αφίσσες, για το Συρράκο.

5. 100 αφίσσες, για την Τίμψη.

6. 200 καρπυστάλ, για τους Καλαρρυτές.

7. 200 καρπυστάλ, για το Συρράκο και

8. 100 καρπυστάλ, για το μοναστήρι της Κηπίνας Καλαρρυτών.

ΣΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΜΟΥ

Ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος του Συνδέσμου μας έλαβε μέρος στις γιορτές κρασιού της νήσου Σάμου, από 16 έως 24 Αυγούστου 1997 προσκαλεσμένος του Δημάρχου της Σάμου.

Οι εμφανίσεις του Ομίλου υπήρξαν και σ' αυτές τις γιορτές, λιαν επιτυχίες.